ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3925 — ՅՈՒՆՈՒԱՐ 29 / 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1899 — 29 ՐԱՄԶԱՆ 1316 — ՈՒՐԲԱԹ

در علیه‌ده غلطه (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստային փուլ կընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԲԵՐԱՅԻ ԳՈՐԾԵՐ

Բերայի ազգայինները «Թաղականի տագնապ» ունին Նորէն, կամ անոր պէս բան մը, եթէ սիալ չէ գործածել այս բացատրութիւնը որ աւելի պիտի յարմարէր պզտիկ գիւղերուն՝ ինչպէս Պէյքօզ, Թօփ-Դարու, Խասգեղ, Գասըմ-Փաշա, և այլն, ուր ամբողջ Թաղեցին սրտանց կը հետաքրքրուի իր եկեղեցական ու դպրոցական խնդիրներուն որոնցմով կը զբաղեցնէ նաև երբեմն Պատրիարքարանը ու լրագրութիւնը։ Բերայի մէջ, ուր պէտք էր աւելի մեծ կարեւորութիւն ընծայէին Թաղային գործերու, ասոր ճիշդ հակառակը կը նշմարուի գրեթէ ամէն դասակարգերու վրայ։ Այս անփութութեան օրինակը վերջին անգամ տեսնուեցաւ Թաղական Խորհուրդի քուէարկութեան ատեն երբ 1244 ընտրողներէն 686 հոգի միայն մասնակցեցան, կէսէն քիչ մը աւելի։ Իսկ ուրիշ պարագաներու մէջ հոգածուներու այսքան թիւ մըն ալ գըտնել դժուար է։ Մէկէ աւելի պատճառներ ունի այս երեւոյթը որ առանձին ուսումնասիրութեան մը նիւթ կրնար դառնալ։ Նախ որ «մեծ արուարձան» անունը հպարտացուցած է Բերայի Հայերը որոնք չեն զիջանիր «բանկալի, տէրտէրի ու վարժապետի» գործերով հետաքրքրուիլ։ և եթէ շատեր ներքին փափագ մը զգան իսկ,—ուրիշ տեղերէ եկած ըլլալուն պատճառով, ուր ամէնօրեայ վարժութիւնը ստացած էին—կը քաշուին որ չըլլայ թէ աշխարհիկ կեանքի բաբքերուն դէմ մեղանչած ըլլան։ իսկ բուն Բերայցիներուն համար՝ bon ton-ի հակառակ է պարզապէս։ Այս վերջինները հազիւ կը ներեն ինքզինքնուն, Սրլանտիսը կամ Լիւքսէմպուրկը՝ երկու բաժակի մէջտեղ կամ գնդամուղի դադարի մը միջոցին՝ քանի մը բառ փոխանակել իրարու հետ, խօսակցութեան մէջ պէսպիսութիւն դնելու համար։

—Թաղական Խորհուրդն ալ կազմուեր է, հէ՞...

—Այո՛, այսօր կարդացի լրագիրներուն մէջ։

—Օրիորդ Ռուապէին ներկայումներուն գացի՞ր։

—Պատմուածին չափ դերասանուհի մը չէ եղեր։ բայց թուալէթները աղուոր են։

Կամ թէ,—այս օրերու խօսակցութենէն նմայ մը տալու համար։

—Սիրքը այս ո՛րչափ բաղմութիւն կ'ըլլայ կոր։

—Սինէմաթօկրաֆին պատճառով է։ ես Եւրոպա անոր սքանչելիները տեսեր եմ։

—Ան չէ ամա, Թաղական Խորհուրդը հրաժարեր է ըսին։ իրա՞ւ է։

—C'est le dernier de mes soucis.

—Դուն ալ ի՛նչ անտարբեր մարդ ես։

—Այս գիշեր պալ առիսիֆին պիտի գա՞ս, ան նայինք։

Տուներուն մէջ քիչ մը աւելի լըրջօրէն կը խօսին, մանաւանդ այն ընտանիքները որոնք դպրոցական տղաք ունին և գիտեն թէ Թաղականին գործունէութենէն ու յարատեւութենէն կախում ունի իրենց զաւկին դաստիարակութիւնը ու ապագան։ Եւ այսպէս մտածողները՝ անկեղծ ցաւով մը իմացան այս օրերս որ Թաղ. Խորհուրդը ինքն իր մէջ անհամաձայն է դարձեալ և թէ ատենապետը քաշուեր է այդ պատճառով։

Որչափ որ Մամիկոնեան էֆէնտին իր հրաժարագրին մէջ «անձնական տկարութիւն և զբաղմանց ծանրութիւն» բառերը գործածեր է—ինչպէս ըսին—բայց անխորհրդապահութիւն ըրած չենք ըլլար կարծենք՝ արձագանգ տալով շրջած զրոյցի մը թէ այդ բառերուն տակ աքօղուած տեսակ մը դառնութիւն կայ՝ կարծիքներու անհամաձայնութենէն առաջ եկած՝ իր և իր պաշտօնակիցներուն միջև, Բերայի դպրոցներուն, Արշեստանոցին և Աղքատանոցին վերաբերող խնդիրներու մէջ։ Այս անհամաձայնութիւնը այնքան աւելի ցաւառիթ է Թաղեցիներուն համար որքան ուրախառիթ եղաւ դեռ քանի մը շաբաթ առաջ հաղորդուած այն լուրը թէ դպրոցներու Հոգաբարձութիւնը, որուն կ'ատենապետէ նոյն ինքն Թաղ. Խորհուրդին ատենապետը, որոշած է աղջկանց լրացուցիչ կամ բարձրագոյն դասընթացք մը հաստատել Էսեան վարժարանին մէջ։ Մամիկոնեան էֆէնտիին հրաժարումովը կը կազմուածուի Հոգաբարձութիւնը, եթէ Թաղ. Խորհուրդը իր մնացեալ անդամներով շարունակէ իսկ, և կամ դնէ ժամանակի մը համար ջուրը կ'իյնայ այդ օգտաշատ ծրագիրը։ Եւ չմոռնանք որ կրթական օտար հաստատութիւնները, եւրոպական քոլէժներն են որ կ'օգտուին այս վիճակէն, իրենց հայ աշակերտուհիներուն թիւը աւելցած տեսնելով օր օրի։

Բերայի Թաղ. Խորհուրդին յարգելի ատենապետը Նորեկ մը չէ ժողովականութեան մէջ. ընդհակառակը, հին աշխատաւորներէն է և ատեն մը, վարչական աշխատութեանց բաժանման դրութեամբ կազմուած Թաղ. ժողովին մէջ կրթական ճիւղին պետն էր, որ ըսել է թէ իր նախասիրած ճիւղն է այդ։ Տարակոյս չի կայ որ մեծապէս օգտակար պիտի ըլլար Բերայի դպրոցներուն՝ իր բժիշկ և փաստաբան երկու երիտասարդ պաշտօնակիցներուն հետ որոնց աշխատութիւններն ալ կը գնահատուին։

Այս պայմաններուն մէջ, երկարբարակ խորհրդածութիւններ աւելորդ են։ Մինակ, հրապարակային փափագ մը յայտնելով որ Թաղ. Խորհուրդ ու Հոգաբարձութիւն այսքան շուտով չկորսնցնեն իրենց ներդաշնակութիւնը ու Բերայի վարժարաններուն համար սպասուած բարւոքումները իրագործելու հետապնդին, Բերայի աղգայիններուն, և մասնաւորապէս ծնողքներու փափագին արձագանգ տուած ըլլալ կը կարծէ Արեւելք։ Ասոր համար, անշուշտ, պզտիկ զիջողութեան մը և փոխադարձ համակերպումներու պէտք կայ Թաղ. Խորհուրդի միւս անդամներուն ու ատենապետին միջեւ, քանի որ, բարբաղդաբար, կարծիքներու անհամաձայնութեան վրայ է խնդիրը։ Եւ Բերայցիները վստահաբար կրնան սպասել այսպիսի զոհողութեան մը, և աւելին իսկ, իրենց Թաղ. Խորհուրդէն։

Տ. Ա.

ԻՒՆԻՕՆԻ ՆՈՒԱԳԱՀԱՆԴԷՍԸ

Եթէ կայ ճշմարտութիւն մը որ բոլոր ճշմարտութեանց պէս ուշ հաստատուած չըլլայ և որուն՝ մարդկային ազգի նախայարն ու նախամայրն անգամ, ստեղծագործութեան առաջին օրէն սկսեալ, տխուր ապացոյցը և համոզումը ունեցան, այն ալ անշուշտ սա իրողութիւնն է թէ ամէն վայելք իր զրկանքը ունի, ամէն հաճոյք իր տհաճութիւնը, ամէն տիւ իր վաղրդայնը։

Իմ վաղորդայնս ալ, նախընթաց գիշեր Իւնիօն Ֆռանսեզի սրահին մէջ տեղի ունեցած նուագահանդէսին գրեթէ մինչեւ ժամը 10ը ներկայ գտնուելէս ծագում առաւ։ Եւ ըսել թէ ինքզինքս պարտաւոր կը զգամ, առանց վայելելու, վճարել այդ վայելքին փոխարէնը և յիշեալ հանդէսին compte-rendu ընել, իրը պարտաճանաչ քրոնիկագիր որ չի զլխանիր նոյն իսկ չզգացուած հաճոյք մը նկարագրել Արեւելքի ընթերցողներուն։

Եւ ի՞նչպէս կ'ուզէք որ այդ հաճոյքը զգացուած ըլլայ երբ սու սաար տկի պաfարին պէս, նուագահանդէսէն վերջը տեղի ունեցած խօլ պարերու նայելէն անդին չանցաւ գիտողի կէս ներգործական և կէս կրաւորական դերս։ Բայց վայելքը որքան որ քիչ՝ զրկանքն ալ այնքան մեծ պիտի ըլլայ ինծի, մանաւանդ ընթերցողներուն համար, երբ մտածեմ և ըսեմ թէ հակառակ ջութակահարութեան տարբական ծանօթութեանցս, դարձեալ բան մը չեմ հասկնար նուագի գեղարուեստական նրբութիւններէն և շատ շատ ներդաշնակ կտոր մը նուագուած ատեն արփչիւ կը մնամ, ըլլայ այդ նուագը նոյն իսկ կամ մանաւանդ պարզ լանքիռնական մը գուեհիկ շեշտը որ եզերքէն կը լսուի և սակայն ամէնէն կարծրաբազուկ թիավարին թեւերը անգամ կը կարէ հեռուն, խիստ հեռուն, վազող հոսանքին վրայ։

Ուստի ոչ ես փորձեմ և ոչ դուք պահանջեցէք, որ գիտական և քննադատական ծանօթութիւններ տամ Իւնիօնի սրահներուն մէջ սարքուած նուագահանդէսին վրայ, բայց գոհացէք որ ձեզի ըսեմ երկու խօսքով, թերեւս երկու խօսքին պօնտսեան առմամբ, թէ ի՞նչ տեսայ նախընթաց գիշերուան նուագահանդէսին և պարահանդէսին։

Եթէ բաւական չտես ըլլայի, անմիջապէս պիտի ըսէի, այն ծակ աչք երիտասարդին պէս, որ առաջին անգամ ըլլալով Էհֆաթիանէ գացած էր և որուն տպաւորութիւնները կը հարցնէին իր տեսածին վրայ՝ «կառքեր և մէջը կիներ, կիներ, գեղեցիկ կիներ և միշտ գեղեցիկ կիներ»։ Եւ պիտի աւելցնէի մարմարեայ իրանով կիներ, որոնք եկած էին մասնաւորապէս պարահանդէսին մասնակցելու համար։ Բայց ես պիտի չանամ աւելի ազնուապետական ըլլալ իմ զգացմանցս և տպաւորութեանցս մէջ և այդ ամէն գեղեցիկ կիները և մարմինները մէկ պաշտամունքի և մէկ յարգանքի մէջ մարմնացնելով, ըսել թէ նուագահանդէսը տեղի ունեցաւ կիներու և օրիորդներու գեղեցիկ շրջանակի մը մէջ որոնք չորս կողմը կը սփռէին զգվիչ մթնոլորտ մը՝ գոգդես մեղրանոյշ և բուրմունքաւէտ ծաղիկներէ շինուած՝ որուն դրական մեղուները կը ծծէին մեղրը և վերացականները... կը գոհանային շնչելով բոյրը կնոջական՝ լոկ վերյուշումներով և երազներով արբիչը։

Բայց այսչափը բաւ է և դառնանք մեր ոչխարներուն։

* * *

Ոչխարը ճիշդ գաղափար մը կու տայ, արդարեւ, այն հլու հնազանդութեան վրայ որով ջութակը, ալթօն, թաւջութակը և դաշնակը կը հետեւին արուեստական ուղղութեան և գեղարուեստական ներշնչման այն ծանօթ վարպետներուն զորս լսելու փութացած էին մանաւանդ պարելու փափաքող հանդիսատեսները։

Պ. Պ. Պռասէն, Գոր, Մէրսիրիէ և Եպինկեր այնպիսի քառեակ մը նուագեցին ջութակի, ալթօի և թաւջութակի վրայ որուն տեւողութեան միջոցին ամէն ունկնդիր լսելէ զատ նաեւ զգալու աներկբայելի նշաններ ցոյց տուաւ, ինչ որ քիչ բան չէ անշուշտ ներկայ դրական դարուս մէջ։

Բայց ինչ որ մասնաւոր ուշադրութիւնս գրաւեց, ինչպէս նաև բոլոր հանդիսականներուն ալ, այն հոյակապ յաջողութիւնն էր զոր Պ. Ֆուռլաի, ծանօթ արուեստագէտը, դաշնակի, մանաւանդ իր սեպհական դաշնակին վրայ, տարաւ իր կնոջ, Տիկին Նարթոսի ընկերակցութեամբ։ Այս յաջողութիւնը այնու մանաւանդ գնահատելի է որ նուագածու տիկինը հայուհի մըն է և հանդէսին կազմակերպիչներուն մէջ հայ տարրը բաւական կարեւոր չ'ըսելու համար կարեւորագոյն դերի մը ունի։

Երբեք, գուցէ աշխարհի սկիզբէն ի վեր, այր և կին այնքան ներդաշնակ համաձայնութեան սրտառուչ տեսարան մը չէին տուած, որքան այն quatre-mainsին առթիւ զոր Պ. և Տիկին Ֆուռլաի միասին ածեցին իրենց սեպհական դաշնակին վրայ։ Զայները և խաղերը, նոյն իսկ մատերու շարժուածքը, այնքան ներդաշնակօրէն կը յաջորդէին իրարու, որ չտեսնողը թէ երկու արուեստագէտներ միասին կածէին դաշնակը, պիտի խաբուէր, համոզուելով սակայն որ միակ նուագածուն գերմարդկային ուժով մը և տաղանդով մը օժտուած է, այնքան բարձր և միանգամայն ներդաշնակ կը գտնար երաժշտական այդ սիրուն գործիքը արուեստագէտ ամուսին վարժ մատերուն տակ։

Գիտեմ որ վրաս պիտի խնդաք, բայց ինչ մեղքս պահեմ, եթէ կար այդ գործիական և, եթէ ներելի է ըսել, թելական երաժշտութեան մէջ մաս մը որ սրտիս թելերուն դպաւ, այն ալ Պ. Հէլպիկի harmoniumի վրայ տածած ռաբաոսին էր, պարթեւական հոգեւոր եղանակ մը փոխ առուած։ Իրաւ է թէ ինչպէս որ նուագարանէ լաւ հակոգող և ինքն ալ իր կարգին խիստ ճարտար դաշնակահար հայ Տիկին մը ինձ կը յայտնէր, երգեհոնը այդ տեսակ նուագահանդէսներու մէջ իր սովորական մթնոլորտէն դուրս բան մըն էր, բայց հակառակ ասոր և գուցէ այդ իսկ պատճառաւ, Պ. Հէլպիկի խաղը միթիքական անդաստարէն զգացումներով պարուրեց հոգիս։ Եղանակը, պարզ ինչպէս որ ամէն հրեշտակային բան պէտք է ըլլայ, և որ կը կրկնուէր անվերջ, աննիւթ բաներու յատուկ միօրինակ՝ բայց միշտ այլազգեցիկ կրկնութիւններովը, գոգդես հոգիին հառաչն էր դէպ ի Անբացատրելին։ Եւ Պ. Հէլպիկ իր անարիւն աղջկան նուրբ և գեղեցիկ դիմագծերուն պատշաճ նրբութեամբը կը նուագէր։

Իսկ եթէ Օրիորդ Սիմոնիտէսի մասին կարծիքս հարցնէք, առանց կեղծ galanterieի պիտի ըսեմ, թէ օրիորդը կրնայ խիստ ճարտար երգչուհի մը ըլլալ բայց իր քովը կը պակսի այն միակ բանը որուն չգոյութիւնը, մանաւանդ կին երգչուհիի մը, չպիտի ների։ Եւ Ամէն բան արհեստ է օրիորդին քով, որուն հոյակապ դիմագիծերը անգամ Պէլվէտերի Վէ՛նիւսի չափ կանոնաւոր են esthétiqueի տեսակէտով։ Բայց օրիորդին շեշտերուն մէջ չի կար այն անբացատրելի և սրտագրաւ եղեւէղը որ սրտին ընտուր ձայնն է և զոր գուցէ յառաջդիմութիւնը, նոյն իսկ գիղարուեստի մէջ, խեղդելու հովեր կ'առնէ դարաւերջիկ ըմբռնումներու շնորհիւ։

Զ. Ե.

ՆՈՒԷՐ ՄԸ
ԴԻՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՐԴԿՈՒԹԵԱՆ

Ասկէ եօթը տարի առաջ անգլիացիները հիմնեցին հաստատութիւն մը, որուն նպատակն էր տարափոխիկ հիւանդութիւններու մասին փորձեր և ուսումնասիրութիւններ կատարել։ Այդ հաստատութիւնը քիչ շատ պիտի կատարէր Բարիզի Բասթէօռեան հաստատութեան դերը։ Ինչպէս սակայն, «Արդի Համալսարանները» վերնագրով յօդուածովս ըսած էի Արեւելքի մէջ, Անգլիա շատ ետ մնացած էր այդ կարգի գիտական հաստատութիւններու մասին։ Այդ արատը այսօր կը վերնայ սակայն, շնորհիւ բաւական բուն նշանակութիւնովը «բարերար» անգլիացիի մը՝ Լորտ Իվէյի, որ ձիւնբրեան հաստատութեան կը նուիրէ քառորդ միլիոն անգլիական ոսկի։

Գիտութեան ձեռք բերած արդիւնքները չեն սահմանափակուիր երկրի մը կամ ազգի մը մէջ. ամէն երկիր, ամէն ազգեր անխտիր կ'օգտուին անոնցմէ։ Բարիզի Բասթէօռեան հաստատութեան օրհնութիւնները տարածուած են աշխարհի ամէն կողմերը, այլ և այլ դեղերու և շիճուկներու ձեւին տակ։ Եւ այդ պատճառով կ'արժէ որ լսենք նաև ձիւնբրեան հաստատութեան մասին։

Ձիւնբրեան հաստատութիւնը հիմնուեցաւ 1891ին։ Իր առաջին նպատակն էր նախարգելիչ հիւանդութիւններու դէմ մաքառիլ. հետազօտութիւններ կատարել աշխարհի այլ և այլ կողմերը վարակուող փոխանցիկ հիւանդութիւններու վրայ։

Նպատակը ազնիւ էր. գործ առաջ տանելու համար սակայն դրամը կը պակսէր. ուստի հաստատութիւնը չկրցաւ արտադրել ակնկալուած արդիւնքը, թէև բոլորովին ալ անգործ չդտնուեցաւ իր կարճատեւ գոյութեանը միջոցին։ Բրիտանական կառավարութիւնը սովորութիւն չունի առատաձեռն ըլլալ այս կարգի ձեռնարկներու մասին։ Անհատական ուժերն ալ անշան ամրողջ մը կը կազմէին, մինչեւ որ անակնկալ կերպով՝ բայց հիշդ ժամանակին կը ծանուցուի Լորտ Իվէյի լորտավայել նուէրը։

Եւ անմիջապէս բնականաբար նոր ուժ մը կ'առնեն ձիւնբրեան հաստատութեան վարիչները, որոնց մէջ են արդէն անգլիացի անուանի բոլոր գիտունները, ինչպէս Լիսթըը և Բոսքօ։ Հասարակութիւնն ալ այս առիթով ուշադրութիւնը կը դարձընէ հաստատութեան նպատակին և կատարելիք դերին վրայ, և անհատական նուէրին հետ ամէն կողմէ կը լսուին ակնկալութեան ձայներ։

Ձիւնբրեան հաստատութիւնը հետազօտութեան և ուսումնասիրութեան կեդրոն մը պիտի ըլլայ. հոն պիտի փնտռեն, քննեն մանրադիտական կենդանիները, և անոնց բնութիւնը ճշդելէ վերջը պիտի աշխատին անոնց ձեռքէն ազատել մարդը։ Մանրէաբանութիւն ըսուած գիտութիւնը խիստ ընդարձակ է և պէտք եղածին պէս չի կրնար ուսուցուիլ ո՛և է դպրոցի մէջ. անոր համար պէտք եղած ծանօթը ալ միւնոյն ատեն խիստ մեծ ըլլալով, միայն հարեւանցի կերպով կրնայ աւանդուիլ սովորական վարժարանի մը մէջ։

Այդ պակասը պիտի լեցնէ ձիւնբրեան հաստատութիւնը։ Բժիշկներ և ուրիշ գիտուններ, որոնք կ'ուզեն ուսումնասիրութեան մասնաւոր առարկայ ընել մանրէաբանութիւնը, հիմա պիտի կրնան Լոնտոնի այդ փառաւոր հաստատութեան մէջ գտնել ամէն տեսակ դիւրութիւն և օգնութիւն։ Արդէն իսկ, անգլիացի և եւրոպացի գիտուններ առիթէն օգտուելով, հո՛ն գացած են և այս բոպէիս կ'օգտուին հաստատութեան կատարելագործուած գործիքներէն և իրենց ուսումնասիրութեան համար անհրաժեշտ եղած ամէն կարգի պիտոյքներէ։

Բժշկական ուսանողներն ալ, իրենց ուսման ընթացքը կատարելէ վերջ պիտի կարենան հո՛ն երթալ, և հետևիլ իրենց համար հաստատուած մասնաւոր դասընթացքի մը։ Ասանկով, մանրէաբանութեան մասին ալ ամփոփ գաղափար մը և փորձառութիւն պիտի ստանայ ուսանողը և հետևապէս աւելի աղէկ վիճակի մը մէջ պիտի ըլլայ ճանչնալ իրեն դէմ ելլող հիւանդութիւնները և ձեռք առնել միանգամայն նախարգելիչ միջոցները՝ անոնց տարածումին դէմ։

Եւ գիտութեան այդ կեդրոնէն աշխարհի ամէն կողմերը պիտի երկնան մարդկութեան տառապանքը մեղմացնող ձեռքեր, շնորհիւ Լորտ Իվէյի նուէրին, որ ո՛չ թէ անգլիացիինն է միայն, հապա ամբողջ գիտութեան, ընդհանուր մարդկութեան։

Պարտիզակ — Ա. Գ.

ՍՈՒՐԲ ԵՐԿԻՐ
ԵՒ
ԻՐ ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԱՅՐԵՐԸ

Ժ.Գ.

ՆԱՊԼՈՒՍ

Անճուկ և հովանոց հովտի մը մէջ, համակ ծառազարդ ու մրգալից, սիրուն առուակի մը զովանոյշ երգերով յարգուարձ, Գեբաղ և Գարիղին լեռներուն միջեւ ու պատկառելի ձիթենիներու վերև, կը բարձրանայ Նապլուս կամ Նէապոլիս՝ նախնի Սիկիմ Աստուածաշունչ Գրոց։

Աւելի քան չորս հազար տարիներ առաջ, Միջագետաց հովիւ մը, ալեւոր ու պատկառելի, այդ գեղաճիծաղ հովտին մէջ լարեց իր այծեմաշկեայ վրանը մըղուած եհովային պատգամներէն։ Հո՛ն ստացաւ երկնային խոստումը որ կ'աւետէր իրեն իր ապագայ սերունդին բարգաւաճումը՝ «իբրև զաստեղս երկնից բազմութեամբ և իբրև զաւազ առ ափն ծովու»։ Ժամանակաց յիշատակներու այդ վեհութեանց հանդէպ մարդ պահ մը կը կթծոտի ու կը վեհերի։

Քաղաք մտնելէ առաջ հետաքրքիր այցելուն խանդավառ զգացումով մը կ'ուզէ բարձրանալ Գարիզին լեռան կատարը ուր դարաւոր աւերակներու կոյտ մը կը հըմայէ մարդկային տեսութիւնը։ Սանտրադատի տաճարին մնացորդները հո՛ն, սքանչելիքներու տեսարան մը կը պարզեն։ Իսրայէլի վեց ցեղերուն օրհնութեանց ձայները կարծես տակաւին արձագանգ կու տան ականջներու՝ ահաւոր այն լռութեան մէջ աւերակներու խորերէն։

Ինչելով այդ վայրերէն սաղարթագեղ կիրճին մէջ ուր պատապարուած է Նապլուս, կամարակապ ու հատակառոյց պարսպագռնէ մը կը մտնենք Պաղեստինի այս նշանաւոր քաղաքը, չէն քան հազարի չափ բնակիչներով որոնց մեծագոյն մասը մահմէտական է։

Ընդարձակ ու բարձրայարկ տուներ՝ ամենքն ալ քարաշէն՝ դէմ դէմի կարծես իրարու վրայ ինկած, թերուղիղ կը հանկն մէկերկու գլխաւոր փողոցներու վրայ որոնց մեծագոյն մասը մութ ու անել բաւիղներ են՝ գո՛գ իմն ստորերկրեայ ճամբաներ՝ ճիշդ իրենց նախնական երեւոյթներով որ ի՛ներեւութեանն խաւարշին ու միջակայ կամարներու ներքեւ։ Մինչդեռ այս մթին նրբանցներուն մէջ կը հանդիպիք Սամարացիներուն Սինակոկան՝ Նապլուսի զարմանալիքը որ ըստ ինքեան թէպէտ աննշան՝ սակայն համաւաւորէ՝ իրրեւ մեծ ուխտատեղի սեմական ցեղերուն՝ որ յաճախ կ'երթան համբուրելու հո՛ն ի սակ դրուած սամարական մեծահռչակ Հնդամատեանը՝ ժամանակակից այն հերձուածին՝ որ եղաւ ընդ մէջ Իսրայէլի որդւոց ու Սամարացւոց։

Գիրքերու այս նահապետը՝ պատկառելի հատոր մըն է՝ համակ մագաղաթեայ ու դալարուն՝ ծալուած մեծաքեայ սընդուսով մը ու սեւ կիտածներով (սիճեն) զարդարուն մետաղեայ արկղիկի մը մէջ ամփոփուած։

Այս Սինակոկային յարակից՝ ներքնատան մը մէջ՝ լի սրբազան մատեաններով, կը բնակի Սամարացիներուն հովիւը իր սպիտակափայլ մեծահարուստ մօրուսով, նստած՝ իրեն յատուկ բազմոցին վրայ ուր կը սաղմոսէ անդադար։

Ցայտնի է որ Սամարացիք կամ Գութացիք՝ ինչպէս կ'անուանէին Հրէաները՝ սերած էին Բաբելոնեան Գութ և Սէփարվիմ գաղութներէն զոր Սաղմանասար Սամարիա զրկեց երկիրը բազմամարդելու համար։ Այս գաղութները հո՛ն ընդունեցին Մովսիսական օրէնքը և խառնուեցան երկար ատեն Իսրայէլացիներուն հետ, իրենց ազգային կապաշաւական դաւանութիւններն ալ խառնելով ատուածային օրինաց։ Երուսաղէմի Տաճարին վերաշինութեան ժամանակ՝ ուղեցին գործակից ըլլալ Իսրայէլացիներուն՝ սակայն մերժուեցան, ուստի՝ ի հեճուկս Իսրայէլի որդւոց, Գարիզին լեռան վրայ կանգնեցին տաճար մը և, բացի Մովսէսի Հնգամատեանէն՝ մերժեցին ընդունիլ բոլոր կանոնական գիրքերը։ Երեք հազար տարիներէ ի վեր այս ցեղը զարմանալի և անփոփոխ տոկունութեամբ կը պաշտպանէ իր կրօնքը այնպէս ինչպէս սահմանած էր ի սկզբան իր գաղթականութեան։

Նապլուս կամ Սիւքէմ, Աւետարանն ընդունեցեալ ատուածային շրթունքներէն։ Վեսպասիանոս գաղթականութիւն մը հաստատեց ի Սիւքէմ որմէ անուն ստացաւ Ֆլավիա-Նէապոլիս որ հայրենիքն եղաւ Յուստինոսի 167 թուականին մեռած։ Խիստ կանուխէն հաստատուեցաւ Նապլուսի մէջ եպիսկոպոսական աթոռ մը որուն յաջորդութիւնը տեւեց մինչեւ 636 որմէ յետոյ մինչեւ 1834 թուականը Նապլուս զանազան վիճակներու ենթարկուելէ ետքը վերջին ծաղկեցաւ։

Արդի Նապլուսը Նախնի Սիւքէմէն գրեթէ մէկ քիլոմէթր հեռու՝ անոր արեւելեան կողմն է, Յակոբայ ջրհորէն կէս ժամ հեռու։

Անոյշ ջուրերու աղբերակներն անթիւ են քաղքին մէջ և պատուականագոյնն է Գարիզին լեռան կողէն վազած ջուրը որ Բաս էլ-Ային (գլուխ ակն) կը կոչուի և բազմաթիւ ջաղացներ կը դարձնէ։

Ամբողջ քաղաքը պարսպատած է եւ ամուր գիրք ունի և, ինչպէս յիշեցինք, միայն երկու փողոցներ կան քիչ շատ կանոնաւոր և իրարու զուգահեռական, մանաւանդ ա՛յն փողոցը որ մասամբ շուկայ է և քաղքին արեւելեան դռնէն ուղղակի կ'առաջնորդէ մինչեւ արեւմտեան դուռը։

Նապլուսի մէջ, ուր բազմաթիւ են խալամները, կա՛ն նաեւ 500ի չափ Յոյն, 180ի չափ Սամարացի, 60 բողոքական եւ 60 կաթոլիկ և բաւական թուով Հրեայք որոնք ունին իրենց մասնաւոր Սինակոկան ու դպրոցը՝ բաւական յառաջադէմ վիճակի մէջ. դպրոց մըն ալ Սամարացիք ունին, ինչպէս նաև Մահմէտականները՝ բազմաթիւ Մէտրէսէներ։

Կաթոլիկները որ խմբովին օտարականներ են, ունին երկուքա վարժարաններ որոնց մէկը կը վարէ Լատին կրօնաւոր մը որ յատուկ ժողովրդանոց և փոքրիկ մատուռ մը ունի. իսկ աղջկանց վարժարանը վարդարանի Քոյրերուն տնօրէնութեան ներքեւ է։

Վաճառաշահ է Նապլուս և մեծ վաճառականութիւն ունի օճառի և բամպակի։

Զուրկ է նշանաւոր շէնքերէ, որոնց մէջ ամենէն երեւելին ցոյց կը տրուի Մըզկիթը իրրև հին ժամանակներէ մնացած շէնք մը, գրեթէ հազարամեայ։ Մեր Ազգն ալ ժամանակին եկեղեցի և Հոգեւոր տուն մը ունի եղեր Նապլուսի մէջ՝ ինչպէս նաև արտեր և բազմաթիւ ձիթենիներ՝ սակայն ժամանակին անկարող ըլլալով պարտուպատշաճ եղանակաւ հարկ եղածը տնօրինել այդ կալուածներու մասին, այժմ բոլորն ձեռքէ հաներ է։

Նապլուս որ մասամբ Երուսաղէմի նմանութիւն ունի՝ լաւագոյն կերպով դիտելու համար Գարիզին լեռան ստորին զառիվայրը ելլելու է, որկէ հիանքնչ տեսարան մը կ'ընծայէ ամբողջ քաղաքը՝ իր ուռճաղարդ դալարիներու մէջ պատապարած սպիտակատեսիլ տուներովն ու շէնքերով։ Լեռան յիշեալ զառիվայրին վրայ բազմաթիւ քարանձաւներ կան, ամենքն ալ ընդարձակ։

Ա.ՐՈՅԿ

Երուսաղէմ, 21 Յունուար

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԱՐԴԱՄԱՐԸ

Վերջին հարիւր տարիներու մէջ ոչ Եգիպտոսի բնակիչները չարունակ աճած են։ 1800ին ունէր 2,460,200 բնակիչ, 1846ին այս թիւը 4,476,440ի հասած էր և 1882ին 6,813,919ի։ Ներկայիս մէջ բնակիչները կը հաշուուին 9,734,405։ Գալով սեռերու բաժանման, բնակիչներուն 4,947,850ը արական սեռէ են և 4,786,555ը իգական սեռէ։ Այս թիւերուն մէջ կը բովանդակուին 112,526 օտարականներ։ Ֆրանսայէն կան՝ 14,155 հոգի, և Անգլիայէն 19,557 հոգի։ Օտարական բնակիչներուն ամէնէն բազմաթիւն են Յոյները, որոնք 38,172 կը հարուին։ Յետոյ կու գան Իտալացիները՝ 24,467։ Մտորին Եգիպտոսի մէջ 5,676,109 բնակիչ կայ, և Վերին Եգիպտոսի մէջ՝ 4,058,296։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Մաքեն հետեւեալը ստացած է իր Լոնտոնի թղթակցէն.

«Ֆրանսայի ծովային գործոց նախարար Պ. Լոքրուայի կողմէ Մաքենի մէկ խմբագրին տրուած բացատրութիւնները թէ կիւսքալ Զեսե ընդծովեայ շոգենաւը ինչպէս մատեցած է Մաճենքա զրահաւորին և ինչպէս Թորփիլ արձակած, ամբողջ անգլիական մամուլին շրջանը ըրաւ և բաւական յուզում պատճառեց զոր թէեւ պէտք չէ չափազանցել, բայց գոյութիւնն ալ հարկ է հաստատել։ Մենաց որ Ֆրանսայի ընդծովեայ շոգենաւեր չնենալու ձեռնարկը լոկ պաշտպանողական միջոց մըն է։ Անգլիոյ խորհրդարանական կուսակցութեան բոլոր պետերը ամէն կողմ կը կրկնեն թէ Ֆրանսայի խնդրին ատեն պատրաստ նաւատորմ մը ունենալը, և վճռողական լեզու մը գործածելը Ֆրանսայի հետ պատերազմի մը առաջքը առաւ։ Երբեք ամիսէ ի վեր ամէն օր կ'իմանանք այս խօսքերը։ Կարելի է որ ճշմարիտ եղած ըլլայ. բայց ամէն պարագայի մէջ եթէ այդ է Անգլիացիներուն համոզումը, գոնէ թո՛ղ թոյլ տան Ֆրանսացիներուն գործել սա միւս համոզմամբ որ կատարելապէս անկեղծ է ու արդարացի, թէ խաղաղութիւնը աւելի ապահովուած պիտի ըլլայ եթէ Ֆրանսա իր ծովկերբներուն վրայ և գաղթավայրերուն մէջ պաշտպանողական ամէն միջոց ձեռք առած ըլլայ։ Այս տեսակէտով Ֆրանսայի ծովային նախարարութեան ջանքերը ընդհանուր հաւանութեան կ'արժանանան։ Բայց մինակ զինուորական պաշտպանութեան միջոցները չեն որ Անգլիոյ հանրային կարծիքին ուշադրութեան առարկայ կ'ըլլան։ Ֆրանսա ժամանակ մը ի վեր փոխած է իր արտաքին քաղաքանութիւնը։ Առաջ այնպէս կը կարծուէր թէ իր շուրջը թշնամիներ ստեղծելու կ'աշխատի։ այսօր ատոր հակառակ նպատակ մը ունի։ Այս վերջին քաղաքականութեան առաջին արդիւնքները, որոնք միւսէն եղական կերպով աւելի բարեբաղդ են, արդէն սկսած են երեւալ։ կացութիւնը հիմա բաւական բարւոքած է Անգլիոյ և Գերմանիոյ հետ. նոյնպէս Իտալիոյ հետ, ինչպէս կ'ապացուցանեն Պառոն տը Բէնն զի խօսքերը՝ Լոնտոնի Ֆրանսական առեւտրական Մենեակին հայցկերոյթին մէջ։ Այս պատճառաւ Անգլիոյ հանրային կարծիքը ուշադրութիւն կ'ընէ Մէջերկրական զինուորական երկու ազգերուն մերձեցմանը, բայց ոչ այն կերպով թէ այդ մերձեցման դէմ աչքով կը նայուի Անգլիոյ կողմէ։ Հոս շատ խօսուեցաւ Պ. Լոքրուայի այն տեսակցութեան վրայ զոր արտասպեց Ֆորրիեռ Տելա Սեռա, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ իտալական լրագրին կողմէ մեր նախարարին վերագրուած խօսքերը ուղիղ են։ Անգլիացիները Մէջերկրականի մէջ համաձայնութիւն մը գոյացուցին Իտալացիներուն հետ։ Այս համաձայնութիւնը ամէնէն աւելի Ֆրանսայի ու Իտալիոյ համար անհրաժեշտ է, որոնց ամէնէն կենսական շահերը Մէջերկրականի մէջ կը գտնուին։ Մէջերկրականի մէջ Ֆրանքո-Իտալական լաւ համաձայնութիւն մը, խաղաղութեան պահպանման համար, հաւասար է Պ. Լոքրուայի պաշտպանողական լաւագոյն միջոցներուն։ Համոզուած եմ թէ Անգլիացիները պիտի ըլլան այս կէտը առաջին հասկցողները։»

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ.—Անգլիական լրագիրները խստիւ կը քննադատեն Ֆրանսայի ծովային նախարարին խօսքերը զոր արտասանած է Քորրիեռ Տելլա Սեռան թղթակցին։ «Պ. Լոքրուա, կ'ըսէ Տելլի Մէյլ, Ֆրանսայի կորովի և ճարտար ծովային նախարարը, շատ գաղտնապահ չ'երեւար, եթէ իտալական լրագրին իրեն վերագրածները ճիշդ են։ Ինչ պիտի ըսէին Ֆրանսայի մէջ եթէ Անգլիոյ ծովային գործոց նախարար Պ. Կոշրն յայտարարէր որ պատերազմը մոտ է և թէ Անգլիա իր վրէժը պիտի լուծէ՝ Ֆրանսայի սիրելի եղած գնդասեղի հարուածի քաղաքականութենէն։ Ինչ պիտի ըսէին Ֆրանսայի մէջ եթէ Պ. Կոշրն յայտարարէր թէ մօտաւոր պատերազմին համար յատկացիները չնուազած են և թէ պատրաստ են ֆրանսական գրոչ պարզող բոլոր մարտանաւերը ընդմէջու և այրելու։ Անշուշտ, Պ. Լոքրուայի պարտքն է, թէ՛ իրեւ մարդ և թէ իրեւ հայրենասէր նախարար, բնաւ աչքէ չվրիպեցնել Անգլիոյ հետ պատերազմի մը կարելիութիւնը, և ամէն միջոց ձեռք առնել յաղթութիւնը իրեն համար ապահովցնելու նպատակով։ Նոյն պարտականութիւնը Պ. Կոշրնի ալ կ'կնայ Անգլիոյ մէջ, պատերազմի ատեն, այսինքն Ֆրանսական նաւատորմը վճռացնելու մասին միջոցներ ձեռք առնել. բայց ասոնց վրայ նախարարաց Խորհուրդներու և ծովային նախարարութեանց մէջ կը խօսուի. անօգուտ է զանոնք հրապարակել։ Ատոնց վրայ հրապարակաւ խօսիլը կը նշանակէ կայծ մը նետել պայթուցիկ նիւթերու մթերանոցի մը մէջ։ Ինչ որ ալ ըլլայ, մենք ազդարարութիւն մը կը նկատենք Պ. Լոքրուայի խօսքերը։ Անոնք կ'ապացուցանեն թէ Ֆրանսա հաւանած չէ Ֆաշոտայի խնդրին արդի կարգադրութեանը և թէ բնաւ չի զղջար մեզ նկատմամբ ունեցած վարմունքին համար։ Ֆրանսացիները հիմա ջանք մը կ'ընեն իրենց նաւատորմը մեծապէս աւելցնելու և Ֆրանսայի մէջ զայն համակրելի ընծայելու նպատակաւ։ Պ. Լոքրուա, այս գործը յաջողցնելու համար, կ'պատօնէ նաւային սպաները և նոյն իսկ կը յորդորէ որ մասնակցին Ֆրանսայի Նաւային Դաշնակցութեան։ Համոզուած ենք թէ Պ. Կոշրն, լուռ մնալով հանդերձ, պիտի կրնայ գործով պատասխանել Պ. Լոքրուայի վեր խօսքերուն։»

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ. — Որիլիւ Տիբլամպիէ, քննելով Գերմանիոյ և Ֆրանսայի միջեւ մերձեցման մը հնարաւորութիւնը, կ'ըսէ. «Գերմանիոյ նկատմամբ քէնի քաղաքականութիւնը մեզի օգտակար չեղաւ։ Մեզի պէտք եղածն է Մատակասքարի մէջ մեր յաղթանակովը ձեռք բերուած իրաւունքները պաշտպանել և յարգել տալ Նէլ Ֆաուէլէնոի մէջ դաշնագրով մեր ունեցած իրաւունքները և թող չտալ որ Անգլիա անկարեւոր բան մը նկատէ զանոնք։ Եթէ երբեք կնքուելիք նոր համաձայնութեան մը հետեւանքով, գերման նաւերը գան այցելել մեր ծովեզերքները, ինչպէս Շարլոթ և Սրոխ այժմ կ'այցելեն Ալժէրիան, բարի եկան. եթէ ոչ եռանդով գոնէ քաղաքաւորութեամբ պիտի ընդունուին։ Եթէ 1900ի արուեստահանդէսին ատեն Վիլհէլմ կայսրը փափաքի Բարիզ այցելել, կ'ենթադրենք թէ Բարիզցիները, յիշելով մատուցուած ծառայութիւնները, իրենց ներքին զգացումը պիտի ծածկեն, բայց հիւրասիրութեան մասին բան մը պիտի չմնայեն որչափ որ պիտի ընեն ուրիշ վեհապետներու նկատմամբ, եթէ իրենց այցելութեամբը պատուեն մեր մայրաքաղաքը։ Այսպէս ընելով թէ՛ դիւանագէտ եղած պիտի ըլլանք և թէ իրաւամբ աշխարհի ամէնէն մտացի ժողովուրդը պիտի համարուինք։»

ՖՐԱՆՍԱԱՑԻ Երեսփ. ժողովին մէջ ելմտացոյցին վիճաբանութիւնները այնչափ կ'ընդմիջուին որ ելմտական առաջիկայ ելմտացոյց մը ներկայացնել պիտի պարտաւորուի։ Ժողովը մինչեւ հիմա ընդունեց արտաքին, ներքին ու հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւններուն ելմտացոյցները։ Կառավարութեան խնդրած վարկերը բնաւ փոփոխութիւն չկրեցին։ Զի կարծուիր որ միւս նախարարութեանց ելմտացոյցներու վիճաբանութիւնը դիւրաւորութեանց պատճառ ըլլայ. սակայն ծովային նախարարութեան ելմտացոյցը պատրուակ մը պիտի ըլլայ Պ. Լոքրուայի և Խորհրդարանին միջեւ բացատրութիւններու փոխանակման։ Հանրային կարծիքը մեծ կարեւորութիւն կուտայ ծովեզերքներու պաշտպանութեան և նաւատորմին յինակներու խնդրին. հաւանօրէն հանրային այս կարծիքը իր արձագանգը ունենայ Խորհրդարանին մէջ։ Կառավարութիւնը ատոնց համար զանազան միջոցներ ձեռք առած է նախագահական հրամանագիրներով և խոստացած է Խորհրդարանին առնել բացատրութիւններ տալ։ կը կարծուի թէ գաղթային նախարարութեան ելմտացոյցն ալ երկար վիճաբանութիւններու տեղի տայ, վասն զի երեսփոխանները չափազանց կը գտնեն անոր ծախքերը։ Այդ սաթիւ առաջարկութիւններ պիտի ներկայացուին, բայց նախարարութիւնը պիտի մաքառի անոնց դէմ, որով հաւանական չէ որ Խորհրդարանին կողմէ ընդունին։

ՓԻԼԻՊՊԵՆՆԵՐԸ.— Անցեալ կիրակի օրուան թուականով Լոնտոնէն, Ուաշինկթընէն ու Նիւ Եորքէն ուղղուած հեռագիրներ լրացուցիչ տեղեկութիւններ կը հաղորդեն Փիլիպպենց բնիկներուն կողմէ անցեալ շաբաթ իրենուն Մանիլայի վրայ եղած յարձակման նկատմամբ։ Այդ հեռագիրներուն նայելով ամերիկեան նաւաբաժնին նաւերը, Տիուէյ ծովակալին հրամանատարութեամբ, ազակցեր են Մանիլայի պաշտպանութեանը, ռմբակոծելով Փիլիպպենց դիրքերը, քաղքին հիւսիսային ու հարաւային կողմերը։ Ամերիկեան ռումբերը հրկիզեր են քանի մը տեղեր։ Բազմաթիւ կիներ կրցեր են փոխադրանաւերուն մէջ ապաստանիլ։ Սպանիացի զինուորները իրենց սպանեռուն հետ մինչեւ վերջը քաղքին զօրանոցներուն մէջ մնացեր են։ Այս յարձակման լուրը Ուաշինկթընն հասնելուն պէս ծովային ու պատերազմական նախարարները երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցեր են Պ. Մաք Քինլիի հետ, բայց այս տեսակցութենէն ետքը նոր հրահանգ մը չէ զրկուեր ո՛չ Օթիս զօրավարին և ոչ ալ Տիուէյ ծովակալին։

ՍՊԱՆԻՈՅ խնամակալ-թագուհին ստորագրեց երկու հրամանագիր որոնց մէկը փետր. 20ին նիստի կը հրաւիրէ Խորհրդարանը, և միւսն ալ սահմանադրական երաշխաւորութիւնները կը վերահաստատէ։

ՀՈՒԴԱՐԻՈՅ Երեսփ. ժողովը մինչեւ փետր. 16 յետաձգուեցաւ։

ՍՈՖԻԱՅԻՆ կը հեռագրեն թէ պուլկարական պարլամենտին սակերը փոխելու ծրագիրը, զոր պատրաստած էր նախարդ նախարարապետ Պ. Սթոյլով, յաջողած չըլլալով, ելմտական արդի նախարարը նոր փոխատութիւն մը կնքելու ձեռնարկած է։

ՍՄՈԼԷՆՍԿԻ ԶՕՐԱՎԱՐԸ.— Աթէնքի մամուլը դէմ կը խօսի Սմոլէնսքի զօրավարին՝ որուն անունը դրուած է Տէլեանիսի կուսակիցներուն ցուցակին գլուխը։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ.—Զարին մէկ հրաման կ'որոշէ այն անունները որոնք պիտի տրուին նոր շինուող մարտանաւերուն։ Երեք զրահաւորները պիտի կոչուին Բուպիեռա, Բէքվիզան և Զարեվիչ։ Հինգ յածաւորակները՝ Պաեան, Վարեակ, Պոկաքիս, Ասխոլտ և Նովիխ։ Թորփիլանաւերը՝ Ռիֆ, Սաբ, Տելֆին, Ռազաբլա, Սամ, Օգիոց, Ռեֆալ, Լոֆոս, Ֆորել, Սբերլիաս, Կակարա, Վորոն, Ֆիլին և Սովա։ Փոխադրանաւը պիտի կոչուի Սեգիսեի։

ՍՊԱՆԻՈՅ նախկին նախարար Պ. Բանալէեաս, Մատրիտի մամուլի Ընկերակցութեան մէկ գումարմանը մէջ, վերջերս ճառ մը խօսեցաւ Սպանիոյ տագնապի կացութեանը վրայ։ «Ո և է առողջ կազմակերպութիւն չի կայ։ Հիմակուհիմա, յարեց, ոչ ոք կրնայ բաղձալ իշխանութեան կոչուելու։ Ժողովրդական քուէարկութիւնը անյաջող չեղաւ։ կը ցաւիմ որ ոչ ոք պատասխանատուութիւն հրաւիրուեցաւ։ Պակասակելի է ընթացքը անոնց որոնք չկրցան խորհրդակցութեամբ գործել և անոնք որ ազգային աւանդութեան հակառակող վարչական դրութիւն մը կ'ուզեն գործադրել։ Ասոնք պիտի չկրնան դարման մը ընել հիմակուան տխուր կացութեան։ Վատիկանի ձայնը շատ մտիկ կ'ընենք ատոնց գործերու համար, բայց մարդկային գործերու առթիւ շատ կարեւորութիւն չենք տար։ Վարչական ապակեդրոնացման ծրագիրը անորոշ է և հանրային կարծիքը չի գիտեր թէ որ կողմէն պիտի դայ փրկութիւնը։» Ատենադարանը քննեց ելմտական խնդիրը և վերլուծեց Սպանիոյ հարստութեան զանազան աղբիւրները. ցոյց տուաւ վարչական թերութիւնները որոնք պատճառ կ'ըլլան 50 միլիոն բէսէթայի մնայուն բացի մը։ Ըսաւ թէ պետութիւնը տասը միլիառ բէսէթա պարտք ունի։ Հասոյթի տուրքը անընդունելի դատեց։ Վերջապէս յայտարարեց թէ ազգային վերակազմութեան համար անհրաժեշտ է տասը տարուան զոհողութիւն և կառավարողներու ու կառավարուողներու միջեւ բացարձակ հաճայնութիւն մը։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՊԷԼՃԻՔԱ.— Պ. Սէսիլ Բոտս Պրիւսէլ գտնուած միջոցին տեսակցութիւն մը ունեցեր է ՌէՖոռմի մէկ խմբագրին հետ, Ափրիկէի երկաթուղւոյ մեծ գիծին համար։ Պ. Սէսիլ Բոտս պատասխանելով այն հարցումին թէ Պէլճիքայի թագաւորը ոյժ պիտի տա՞յ այդ ծրագրին, ըսեր է. «Այդ մասին որոշ բան մը չի կայ։ Թագաւորին հետ տեսնուած ատենս, միայն կարծեաց փոխանակութիւններ կատարեցինք, որոնք կրնան ապագային համաձայնութիւն մը առաջ բերել։»

Պ. Սէսիլ Բոտս Պրիւսէլէն Եգիպտոս պիտի երթայ Վիէննայի ու Թրիէսթէի ճամբով։ Այս ուղեւորութեան նպատակն է Ափրիկէի մէջ հարաւէն հիւսիս հեռագրական թել մը հաստատել։

ՔՈՆԳՈՅԻ ԹԵՏՈՒԹԻՒՆԸ.— Պրիւսէլի մէջ նոր արշաւախումբ մը կը պատրաստուի զսպելու համար Քոնկոյի զինուած ցեղերուն չարժումը։ Լէոբոլտ թագաւորին պահանջմամբ, հրամանատար Շալթէն ընդունեց այդ արշաւախումբին վերին հրամանատարութիւնը։ Ռազմաթերքներ և պաշարներ պիտի ղրկուին ամէն թղթատարով մինչեւ ապրիլ։ Բազմաթիւ սպաներ և ենթասպաներ պիտի ընկերանան Պ. Շալթէնի, որ մարտ 6ին ճամբայ պիտի ելլէ և Քոնկո հասնելուն պէս արշաւանքը պիտի սկսի։ Պ. Շալթէն վստահ է թէ կատարեալ պէս պիտի յաջողի։

—Ծանուցուեցաւ թէ հրամանատար Լոթէր յաղթանակ մը տարած է Մոնկաբայի մարդակերներուն վրայ, որոնք Անվերսի առեւտրական Ընկերութեան մը չորս գործակալները սպաննած էին։ Նոր լուրերուն նայելով, հրամանատարը, որ 250 վարժ մարդեր ունէր, կատարեալ յաղթանակ մը տարած է, առանց իր մարդերէն մեռեալ մը կամ վիրաւոր մը ունենալու։ Հրամանատար Լոթէր իր մարդերը քառակուսի ձեւով առաջ տարեր է, որպէս զի հրացանագործութեան արդիւնքը կրկնապատկուի, եթէ խմբովին յարձակում մը ըլլայ և կամ թշնամին յարձակում մը ընէ։ Լոթէրի մարդերը տանջալի հինգ օր ճամբայ քալել եր քաշած դէմ առ դէմ գանուեր են բազմաթիւ Պուանեներու, որոնք անվիճելի յարձակեր են այդ խումբին վրայ, բայց հրամանատարին կարգադրութիւնը չանթաղարիչ արդիւնք մը ունեցեր է։ Լոթէրի մարդերը անընդհատ հրացան պարպեր են յարձակողներուն վրայ. արնոք չկրնալով դիմանալ, փախեր են շատ մը մեռեալ և 1800 վեհան թողով ճակատամարտին վայրը։ Այս յաղթութիւնը այնչա՛փ վճռողական եղեր է որ Պուանեներու պետերը առաջարկեր են հնազանդութիւն յայտնել. հիմա բանակցութիւններ կը կատարուին և հաշտութիւն մը յուսալից կը նկատուի։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆ.— Բանկին մատակարարութեան հիւղէն քանի երկրորդական սպաներ որոշած են յիշատակագիր մը մատուցանել թագաւորին, այդ ճիւղին համար բարենորոգումներ առաջարկելով։

—Ամերիկոսի առջեւ գտնուող անգլիական նաւաբաժինը այս շաբթու Մալթա պիտի ուղեւորի։

—Ռուսիոյ երկրագործական նախարարութիւնը երկրագործական խորհրդականներու կարծիքը ուզեց՝ կորնթոսի չամիչները առանց մաքսի Ռուսիա մտցնելու խնդրին վրայ։

—Աթէնքի Ս. Մարին փողոցին մէջ դեղամիներ կատարուած միջոցին գտնուեցան մարմարիոնէ սիւն մը և տասնի չափ անօթներ, որոնք հնութեանց վերատեսչութեան յանձնուեցան։

—Շաբաթ օրը Դորփուի մէջ սատիկ փոթորիկ մը ծագեցաւ։ Արքայական դղեակին մրգաստանը ու դարաստանը վնասուեցան։

—Մարգանքներ կատարելիք Թորփիլանաւերը Սալամինէն ճամբայ ելան։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՐԵՆՈՐՈԳՈՒՄՆԵՐԸ. — Ռուսիա փոքրով առաջ կը տանի իր զինուորական բարենորոգումները և տարիէ մը աւարտած պիտի ըլլայ իր բոլոր պատրաստութիւնները։ Քրուբի արագահարուած թնդանօթները պիտի գործածուին բանակին մէջ, որուն համար 120 միլիոն ռուպլիի ծախք մը պիտի ըլլայ։ Պատերազմական նախարարութիւնը որոշեց Վարշաւայի, Օտեսայի եւ Բորթ-Արթուրի մէջ զինուորական վարժարաններ հաստատել, սպաներու թիւը աւելցնելու նպատակով։ Թաշքէնտի մէջ ալ հազար հոգինոց զինուորական վարժարան մը պիտի հաստատուի։

ՔԱՆԱՏԱ.— Վանքուվրէրէն կը հեռագրեն թէ ձիւնի ահագին կոյտ մը Քանատա Բասֆիք երկաթուղիի գիծին վրայ իյնալով եօթը պաշտօնեայ տակը մնացեր ու մեռեր են։

ԺԱՆՏԱՄԽՏՐ.— Ցունուար 10էն 17, Պոմպէյի մէջ ժանտախտ 345 դէպք ու 308 մահ պատահեր են։ Ցունուար 27էն 30 ալ 655 դէպք ու 530 մահ։

ԱԻՍՏՐԱԼԻՈՅ Դաշնակցութիւնը կազմուելու մօտ է։ Անցեալ տարի հաւանական չէր երեւար, Բուինպէնտի զաղթավայրին ընթացքին և հարաւային Նոր Կալէսի մէջ բացարձակ մեծամասնութիւն չըլլալուն պատճառաւ։ Բուինպէնտ հիմա աւելի նպաստաւոր զգացումներ կը տածէ և հարաւային Նոր Կալէսի նախարարապետն ալ իր Խորհրդարանին օրինագիծ մը պիտի ներկայացնէ, բացարձակ մեծամասնութիւն պահանջող օրէնքը բարեփոխելու համար։ Դաշնակցութիւնը հիմա իրականալի կ'երեւայ, վասն զի անցեալ տարի հարաւային Նոր Կալէսի մէջ արդէն այդ գաղափարին կուսակիցները մեծամասնութիւն մը կը կազմէին։ Աւստրալիոյ վեց գաղթավայրերուն նախարարապետները, խորհրդակցութիւն մը կատարելով, համաձայնութիւն մը գոյացուցեր են, և հիմա Խորհրդարաններու վաւերացումը միայն կը մնայ Դաշնակցութեան այդ ծրագիրը իրականացնելու համար։ Բայց որովհետեւ անցեալ ամառ հարաւային Նոր Կալէսը ընդդիմացած էր, ուստի միւս հինգ գաղթավայրերը որոշեր են այն ատեն քուէարկել, երբ Հարաւային Նոր Կալէսը տայ իր քուէն և վաւերացնէ այդ ծրագիրը, որ Մ. Նահանգաց դաշնակցութեան ձեւին շատ կը նմանի։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԻԶՄԻՐԻ ՍՈՒԱՉՆ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Իզմիրի Գաւառական ժողովը—ինչպէս շաբաթներ առաջ Արեւելքի թղթակիցը նախատեսած ու հաղորդած էր վստահաբար—վերջապէս ընտրեց Տ. Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոս Մուրատեանցը առաջնորդ վիճակին։ Իզմիրի հայ ժողովրդեան ստուար մեծամասնութիւնը իրենց նախկին առաջնորդ Սրբազանը վերստին այդ պաշտօնին գլուխը անցած տեսնելու փափագ յայտնած էին հանրագիրներով, և գաւառական ժողովն ալ նոյն համակրանքը կը տածէր։ Տարակոյս չի կայ ուրեմն որ, ինչպէս հոս՝ նոյնպէս Իզմիրի մէջ գոհունակութեամբ խմացուեցաւ քուէարկութեան արդիւնքը։

Տ. Մելքիսեդեկ արքեպիսկոպոս այս առտու շնորհաւորական բաղմաթիւ այցելութիւններ ընդունեց Գատրգիւղի եկեղեցւոյն մէջ, որուն քարողչութեան համար պաշտօնը կը վարէ, Իզմիրի առաջնորդութենէն հրաժարելէն ի վեր։ Կ'իմանանք թէ Ն. Սրբազնութիւնը տրամադիր է ընդունելու Իզմիրի գաւառական ժողովին և ժողովուրդին հրաւէրը՝ վերստանձնելու համար այդ կարեւոր վիճակին հոգեւոր հովութիւնը։

ԿՐՕՆԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՆԱՑ ՄԷՋ

Ս. Պատրիարքը պաշտօնագրով մը Տ. Ներսէս եպիսկոպոս Ալանեանին հաղորդած ըլլալով՝ Խառն ժողովի որոշմամբ Վանայ առաջնորդական տեղապահ կարգուած ըլլալը, Ն. Գերապատուութիւնը իր դրաւոր պատասխանին մէջ կարգ մը առաջարկութիւններ ըրած է այդ հովուական պաշտօնը ընդունիլ կարենալու համար։ Սալանեան Սրբազան կ'ըսէ թէ իր առաջարկութիւնները պէտք է ընդունուին և միանգամայն կարելի եղած դիւրութիւնները ընծայուին իրեն՝ ուրկէ միայն կախում պիտի ունենայ իր պաշտօնին օգտակարութիւնը և արդիւնաւորութիւնը։ Մեր երկուշաբթի օրուան թուով ծանօթութիւններ տուած էինք արդէն Վանայ նորընտիր տեղապահին տեսութեանցը վերայ որոնք գլխաւորաբար դրամականի կը վերաբերին, առանց որու դժուար պիտի ըլլայ իրեն, եթէ ոչ անկարելի, մաքառիլ կրօնափոխական հոսանքին դէմ զոր Տոմինիկեան կրօնաւորները ստակով առաջ կը բերեն։

Միւս կողմէ, կը լսենք թէ Ս. Պատրիարք Հայրը մտադիր է իր անձնական քարտուղար Տ. Վահրամ վարդապետը աշխարհականի մը ընկերակցութեամբ Վան զրկել, իբր պատուիրակ, մինչեւ որ Տ. Ներսէս եպիսկոպոսի մեկնումին համար հարկ եղած ձեւակերպութիւնները կատարուին։

ՀԱՅԱԳԻՆ

Տ. ԽՍՉԱՏՈՒՐ Ա. ՔԱՀԱՆԱՅԻ ԵՐԿՈՒ ՔՈՅՐԵՐՈՒՆ

Թոպչիրդ Քոլէժի հայ ուսանողները և ուսուցիչները իրենց մէջ հանգանակութիւն մը կատարած ըլլալով բարեյիշատակ Տ. Խաչատուր Ա. քահանայի աղքատ քոյրերուն համար, գոյացած գումարը՝ 112 ղրշ. 10 փրդ. երէկ Արեւելքի խմբագրատունը բերին յանձնեցին այդ վարժարանի աշակերտներէն երկու պատանիներ՝ Պ. Պ. Լեւոն Քիրիշճեան և Նոնոգ Տօնիկեան։ Այս առաւօտ եւս, Գամիկ էֆ. Հիւնքեարպէյլեանի ձեռքով ստացանք հետեւեալ նուէրները նոյն մարդասիրական նպատակին համար.

	Ղրշ.
Նշան էֆ. Քազազեան	40
Խաչիկ էֆ. Խորասանճեան	40
Այրի Տիկին Վասիլուհի Պէրպէրեան	20
	100

Հետեւաբար, Արեւելքի խմբագրութեան միջոցաւ հանգանակուած գումարն է

	Ղրշ.
Եղիա Տեմիրճիպաշեան	10
Օրիորդ Ա. Դ.ի ձեռքով (որուն ցուցակը հրատարակեցիք երեկ)	530
Թոպչիրդ Քոլէժի ուսանողներեն	112¼
Այս առտու ստացուած	100
Գումար	752¼

Սոյն եօթը հարիւր յիսուն երկու ղրշ. եւ տասը փարայի գումարը ամբողջովին յանձնած ենք Ադգ. Հիւանդանոցի գրասենեակը ուրկէ պիտի հոգացուին Տ. Խաչատուր Ա. քահանայի երկու քոյրերուն անմիջական պէտքերը, ինչպէս նաեւ հացագործին հաշիւն ալ պիտի մաքրուի։ Այս կերպով, երկու-երեք ամսուան համար ապահովուած է այդ աղքատիկ ընտանիքին ապրուստը շնորհիւ բարեգութ ազգայիններու նպաստին որուն գործածման մասնամասնութիւններն ալ պիտի հրատարակենք քանի մը օրէն։ Աւելորդ է ըսել որ եթէ նորանոր նպաստներ հասնին, եթէ ոչ տեւական՝ գոնէ աւելի երկար ժամանակի մը համար ապահոված պիտի ըլլան «երկու քոյրերուն» ապրուստը։

Արժ. Տ. Խաչատուր քահանայի սգակիր ընտանիքը իր խորին շնորհակալիքը կը յայտնէ՝ նախ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, մայրաքաղաքիս բոլոր Դեր. Եպիսկոպոսներուն, Արժ. Վարդապետներուն և քահանաներուն, իր բոլոր ազգականներուն, յետոյ ականաւոր ազգայիններուն և համայն հայ ժողովրդին՝ որոնք ներկայ գտնուելով յուղարկաւորութեան սգալի հանդէսին՝ իրենց համակրանքը յայտնեցին։

Տեսեսական Խորհուրդը Ադգ. Պատրիարքարանի 1899ի ելմտացոյցը պատրաստած ըլլալով, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնած է որ պիտի ներկայէ զայն Բազգական ժողովի այսօրուան նիստին։

—Էտիրնէի ազգայինները՝ ի նպաստ գաւառացի կարօտեալներու 1000 ղրուշ դանգանակելով Պատրիարքարան ղրկած են։

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹՈՒՈՎ

Մեր ընթերցողներուն հաճելի անակնկալ մը ընծայելու փոստահութեամբ՝ կը փութանք ծանուցանել թէ Արեւելքի վաղուան թուով պիտի հրատարակենք Աղեքսանդր Փանոսեանի (ՍԼՔԱՍԼԱՆ) մէկ արձակաստեղծութիւնը՝ Մնուանդի Պատմութիւն՝ գրուած այն սրամիտ, հեգնախառն ու ինքնատիպ ոճով որուն ճաշակը շատոնց տուած չէր Պոլսոյ հայ մամուլին։ Մեր վաղեմի ու համակրելի աշխատակիցը պիտի շարունակէ այսուհետեւ Արեւելքի մէջ իր ժողովրդական-գրական յօդուածները որոնք այնքան մեծ ախորժով կը կարդացուին ամէն դասակարգերու կողմէ։

Վաղուան թուով պիտի հրատարակենք նաև Եղիա Տէմիրճիպաշեանի գեղեցիկ մէկ նորավէպը։

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՔ ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ

Առեւտրական վարժարանի մէջ

Գիշերօթիկ և ցերեկեայ Առեւտր. վարժարանիս միամեայ շրջանը յաջողութեամբ բոլորելէ յետոյ, անոր ուղղութեան և յառաջդիմութեան վրայ վստահ՝ կը վերսկիսի կիրակնօրեայ դասախօսութեանցս։

Ութերորդ շրջանի Ա. դասը պիտի ըլլայ Յունվար 31 կիրակի, ժամ 7ին։ Եօթնամսեայ մէջ (միայն կիրակի օրեր 3 ժամ զբաղմամբ) կ'ուսուցուին հետեւեալ կարեւոր ճիւղերը։

1. Վաճառականական գիտելիք.— Առեւտր. թղթոց տեսակները, անոնց կիրառման եղանակը, սեղանաւորական գործողութիւնք, և այլն։

2. Տոմարակալութիւն.—Պարզ տոմար, կրկնատոմար և ընթացիկ հաշիւներ։

3. Հաշուագիտութիւն.— Առեւտրի մէջ պատահած ընդհ. հաշիւներ։

Ծրագիրը ձրի կը տրուի փարժարանէն։

Վճարումն է ամսական մէկ մէճիտիկի։

Կահագործութեան արհեստը (մարանկոզ), որ աղքատին հայ ու հարուստին հանոյք կը պարգեւէ. միայն մէկ տարուան մէջ տորմի փափաքողք կը հրաւիրուին տեսակցութեան։ Մեր վարժարանի մէջ արհեստապետ մը ունինք որ հարկ եղած երաշխիքը տուած է մեզ արդէն։ Արհեստի հետեւողք պէտք է ըլլան 15–20 տարեկան և նախակրթական ուսմանց տիրացած։

Դիմել Առեւտր. վարժարան, Բանկալթի, ձէյտիտիկ փողոց։ 227

2—6 Յակոբ Բագրատունի

Ընտրեալ չուրջեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.—Բ. Դրան Ամէտի դիւանատան Ա. օգնական անուանուեցաւ Բ. օգնական Ճէմիլ պէյ, որուն յաջորդեց նոյն դիւանին քարտուղարներէն Մահմուտ Ճէմիլ պէյ։

—Պալտայի ատիճան տրուեցաւ Պետական Խորհրդի քաղաքային ճիւղին անդամ Սատատ պէյի։ Սանիէլի Բ. ատիճան՝ Վանայ թաղապետական բժիշկ Ֆէթհի պէյի։ Սալիսէի ատիճան՝ Սէնայի վարժարանին շինութեանց քարտուղար Երուանդ էֆ.ի և Միւրէֆթէ գաւառակին դպրամագամ Պոյաճեան Միհրան էֆ.ի։

—Ա. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. անձնական Դանձուն արքունի կալուածներու յանձնաժողովին նախագահ Հիւսէին Ֆիքրի էֆ.ի։ Ա. կարգի Մէճիտիէ՝ Կ. Պոլսոյ շրջականերուն մաքսային տեսուչ Սատրգ պէյի։ Դ. կարգի Մէճիտիէ՝ Սէնայի վարժարանին կահագործութեան ուսուցիչ Պ. Լուսաքի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՈՑՈՒՄ. — «Երէկ, հինգշաբթի, Ֆրանսայի Նոր դեսպան Պ. Քոնոթան իր յանձնարարագիրները մատուցանելու համար՝ հետեւորդներուն հետ հանդիսական արարողութեամբ կայս. պալատ գնաց և պաշտօնապէս Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւը ունեցաւ։»

— «Երէկ, հինգշաբթի, Ֆրանսական նոր դեսպան Պ. Քոնոթան իր յանձնարարագիրները Վեհ. Սուլթանին մատուցանելէ ետքը, իր հետեւորդներուն հետ, ըստ սովորութեան, Բ. Դուռը գնաց և այցելութիւն տուաւ Մեծ-Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին։»

«ՍԷՐՎԷԹ» ԵՒ «ՄԱԼԻՄԱԹ» ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԸ —Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ շաբաթական ու օրական թուրքերէն ու արաբերէն Մալիմաթ լրագիրները և թուրքերէն ու Ֆրանսերէն օրական Սէրվէթ լրագիրները այսօր վերջին հրատարակուիլ սկսան, քանի մը օրուան դադարէ ետքը։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ. —Երէկ կէսօրին Խարիէթիի արարողապետ Իպրահիմ պէյ և օգնականը Ղալիպ պէյ պալատական կառքերով գացին Ֆրանսական դեսպանատունը և ընդունուեցան գործակատար Պ. Պասթի կողմէ որ զանոնք ներկայացուց դեսպան Պ. Քոնոթանի։ Ք

ՇԱՔԻՐ ՓԱՇԱ, որ Վեհ. Սուլթանին կողմէ Սոֆիա ղրկուեցաւ Թէրտինանտ իշխանին ցաւակցութիւն յայտնելու, Պաւնիա-Հոսթէնց կայսրանին մէջ ընդունուեր է Սալով հաղարապետին,— որ Ն. Վսեմութեան հիւրասիրած կարգուած է— օսմ. գովիսէր Նէհիպ էֆ. Մէյհանէի և Գուլկարիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան Ա. քարտուղար Պ. Պրաքալովի կողմէ։ Սոֆիայի կայսրանին մէջ Շաքիր փաշա ընդունուեր է Թէրտինանտ իշխանէն և Հանրագուտ չինութեանց նախարար Պ. Թոնչէվի կողմէ։ Զինուորներու գումարտակ մը զինուորական պատիւները ընծայեր է։ Թէրտինանտ իշխանը բարի գալուստ մաղթելէ ետքը, Շաքիր փաշան առաջնորդեր է հիւրընկալութեան սրահը։ Ն. Վսեմութիւն Պուլկարի օթեւանը իջեւաներ է։ Շաքիր փաշա իր պաշտօնը աւարտած ըլլալով մայրաքաղաքս կը դառնայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ Մառի Լուիզ իշխանուհին հոգեհանգստեան պաշտօնի հանդէսին առթիւ Պալաթի պուլկարական եկեղեցին ներկայ գտնուող անձերուն մէջ երէկ մոռացմամբ յիշուած չէր Վսեմ. Զարեհ Տիլպէր էֆէնտին որ յատուկ պաշտօն ստացած էր այդ առթիւ կայսերական կառավարութիւնը ներկայացնել մէկ քանի ուրիշ անձաւորութեանց հետ։

ՍԻՆԿԱՓՈՒՐԻ իշխաները աղերսագրով մը խնդրած էին օսմ. հիւպատոս մը կարգել այդ տեղին համար և խնդիրը յանձնուած էր Բ. Դրան։

Արդ, արտաքին գործոց նախարարութիւնը այդ պաշտօնին կոչեց Նէհիպ էֆ.ն և տեղեկագրեց Մեծ-Եպարքոսին, բայց Ն. Բարձրութիւնը ծանոյց Խարիսիէին որ Նէհիպ էֆ.ն ուրիշ տեղ պաշտօնի կոչուի և Սինկափուրի համար ուրիշ հիւպատոս մը կարգուի։

ՍԱՄՈՍԻ իշխան Սթէֆանաքի պէյ Միւղուրիս կղզիին նորընտիր ընդհ. ժողովին նստաշրջանը բացաւ ճառով մը։ Ցայտարարեց թէ Կ. Պոլիս գտնուած միջոցին կայս. կառավարութիւնը բարեկամած է նկատողութեան առնել իր բոլոր խնդիրքները՝ կղզիին գործերուն համար, մանաւանդ նամակատուներու և Սամոսի ծխախոտներունեգիպտոս մտնելու խնդիրները։ Միւղուրիս պէյ ըսելով որ այդ գործերը պետական Խորհուրդին յանձնուած են, յոյս յայտնեց որ կղզիին շահերուն նպաստաւոր լուծում մը ստանան։ Նախորդ ժողովին քուէարկած օրինագիծերուն համար իշխանը յայտարարեց թէ ամէնքն ալ վաւերացած են, բայց ի մէկ քանիէն զատ անհամաձայն կը գտնէ տիրող օրէնքներուն։ Վերմտական կացութիւնը, յարեց, չատ գոհացուցիչ է, վասն զի հակառակ անցեալատ պայմաններու, հասոյթի յաւելում մը կայ։ Բայց միշտ որթալուիճի վտանգը գոյութիւն ունի, որուն համար կառավարութիւնը ամէն կարելի միջոցներ ձեռք կ'առնէ։ Մինչեւ հիմա 200 հազար որթատունկ բաշխուած են. 500 հազար ալ պիտի բաշխուին. ասոնցմէ զատ նորէն 1 ու կէս միլիոն որթատունկ յանձնարարուած են։ Պէտք է արտաքին ու ներքին մաքսին որոշ քանակութիւն մը սահմանել։ Կայս. կառավարութիւնը հաւանած է որ Մարաթոքամբոյի նաւահանգիստին ալ, ուրիշ տեղերու պէս, հարիւրին մէկ ներմուծման կամ արտածման տուրք մը առնուի։» Միւղուրիս պէյ ծանոյց թէ Քարլովասի նաւահանգիստին աւարտման պայմանագրութիւնը վաւերացած է։ Գոհունակութիւն յայտնեց կղզիին մէջ տիրող կատարեալ բարեկարգութեան համար և վերջացուց իսօքը՝բարեմաղթութիւններ ընելով Վեհ. Սուլթանին համար։ և ժողովականները ձայնակցեցան իրեն։ Օտար հիւպատոսները պաշտօնական համազգեստով ներկայ էին ժողովին։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՀԻԱՆԴԱՆՈՑ.—Սպարապետի Դուռը որոշեց զինուորական հիւանդանոցներ շինել, մէկը՝ Երզնկայի եւ երկուքը Տիարպէքիրի նահանգին մէջ՝ իւրաքանչիւրը 250 անկողինով։ Նոյնպէս Կ. զօրաբանակին (Սուրիա) կեդրոնական հիւանդանոցը ընդարձակել։ Սպարապետութեան հրամանաւ, բոլոր զօրաբանակներուն առողջապահական պաշտօնատարները մանրամասն տեղեկագրեր պիտի ղրկեն զինուորական հիւանդանոցներու վիճակին վրայ՝ ցոյց տալով անոնց պէտքերը։ Զինուորական վարչութիւններն ալ պիտի քննեն թէ իւրաքանչիւր զօրաբանակին մէջ հիւանդանոցներու և առողջապահական պաշտօնեաներու թիւը բաւական է թէ ոչ։

ԹՈՒՐՔԻՍԵՐՊ առեւտրական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովին օսմ. պատուիրակները Պետական Խորհուրդին ներկայացուցին սերպ պատուիրակներուն հետ կնքուած առեւտրական պայմանագրութիւնը։ Պետական Խորհուրդին տեղեկագիրը Վեհ. Սուլթանին պիտի մատուցուի վաւերանալու համար։ Սերպ պատուիրակներն ալ որոշեալ պայմանագրութիւնը իրենց կառավարութեան պիտի ղրկեն վաւերանալու համար։ Սերպ պատուիրակները, Պ. Պ. Կվոցիչ և Զոնիչ յանձնաժողովին գումարման վերջին նիստէն ետքը արտաքին գործոց նախարարին ապարանքը հրաւիրուելով Իմիթաբի սեղանին մասնակցեցան։

ՆՇԱՆԱԽՕՍԱՒԻՒԹԻՒՆ.—Հանրային Պարտքի վարչական Խորհուրդին իտալացի անդամ Կուիչիօլի մարքիզը նշանուեցաւ առողջապահական վարչութեան ընդհ. քննիչ Քոչոնի էֆ.ի աղջկանը՝ Օր. Ֆրոսոյի հետ։

ՌՈՒՍԻՈՅ Սէմալ և Օֆա գաւառներուն իսլամ երեւելիները ուղերձ մը մատուցանելով Վեհ. Սուլթանին, երախտագիտութիւն յայտնած են այն արտօնութեան համար զոր Ն. Վեհափառութիւնը շնորհեց այդ գաւառներէն Թուրքիա գաղթել ուզող իսլամներուն. նոյնպէս այն կայս. շնորհներուն համար որոնք եղան այդ գաղթականներուն բնակութիւն հաստատելուն առթիւ։

ՊԱԹԱՎԻԱՅԻ իսլամները ուղերձ մը մատուցանելով Վեհ. Սուլթանին երախտագիտութիւն յայտնեցին այն կայս. շնորհին համար որով Պաթավիացի քանի մը իսլամ տղաք ընդունուեցան Կ. Պոլսոյ պետական վարժարանները։ Այդ տղաքը երէկ կրթական նախարարին ներկայացան և գիշերօթիկ վարժարաններ պիտի ղրկուին։

ՍԷԼԱՆԻԿի նախորդ կուսակալ Բիզա փաշայի կինը, որ հիւանդ էր, մեռաւ և յուղարկաւորութիւնը երէկ կատարուեցաւ մարմինը Թաղուեցաւ Սկիւտարի գերեզմանատան մէջ։ Ցուղարկաւորութեան ներկայ գտնուեցան Բիզա փաշա, փեսան՝ Տպագրական Տեսուչ Պէհէթ պէյ և ուրիշ անձաւորութիւններ։

ԹՈՒՐԲԻՒՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովին օսմ. պատուիրակները երէկ գումարուեցան Խարիսիէի մէջ և խորհրդակցութիւն կատարեցին։

Պ. ԲԱԲԱԵՈՐԿԻԱՏԻՍ որ Թունուսի հելլենական հիւպատոս է և Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովին մէջ հելլենական պատուիրակ, Կ. Պոլսոյ հելլենական ընդհ. հիւպատոս պիտի կարգուի, փոխանակ Պ. Եվէնիատէսի։

ՍԵՒ ԾՈՎԻ ազատարարներու խումբը կանոնաւորուած և հասոյթն ալ ծախքերը գոցելու բաւական համարուելով, Բ. Դուռէն խնդրուած էր բանակցութիւն կատարել աւելցուած տուրքը ջնջելու համար։ Ծովային նախարարութիւնը, կ'ըսէ Իզզամ, քննութիւն կատարելով, հաստատեր է թէ ազատարարներու խումբին կազմութեանը համար ծովային նախարարութիւնը վեց միլիոն ղրուշ տուած է և կայս. կառավարութիւնն ալ հարկ եղած աջակցութիւնը նուիրած է նոյն վարչութեան կանոնաւորութիւնը ապահովցնելու համար։ Բայց աւելցուած տուրքը ջնջելու համար պէտք է նախ հաստատեալ գանձուն պահանջքը և յետոյ բանակցութեանց սկսիլ տուրքը ջնջելու համար։ Բ. Դուռը ըստ այնմ հարկ եղածը գրած է պատկանած դեսպանատունին։

ՍՓՏՐՆԻ կուսակալը հրամայեր է քննութիւն կատարել թէ Համիտիէ Ընկերութեան Ասլիէ շոգենաւին ընկղմելուն պատասխանատուները որո՞նք են։ Խրտմեր սապէս կը պատմէ արկածը.

Կիրիթ շոգենաւին նաւապետը, արկածին պահուն իբեթար կ'ընէ եղեր և հրամանատարութիւնը նաւազի մը յանձներ է. այս վերջինը համակ ըլլալով չէ կրցեր շոգենաւը գործածել և ինկեր է Ասլիէ շոգենաւին վրայ և այդպէս պատճառ եղեր է անոր ընկղմելուն։

Պ. ՄՈՆԹԱԿ Պէյ, Թայմզի թղթակիցը, առջի օրը մայրաքաղաքս ժամանեց և այսօր Սոֆիա կ'ուղեւորի։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպան Միրզա Մահմուտխան որ քանի մը օրէ ի վեր ինֆլուէնցայէ կը տառապի, սկսած է ապաքինիլ։

ԿԻՊՐՈՍ.—Լարնաքայէ կը գրեն յունուար 20 թուականով թէ այս տարի օգերը շատ նպաստաւոր եղած են հունձքերուն և եթէ այնպէս շարունակեն՝ կիպրոսի հունձքերը ամէն կերպով շատ վեր պիտի ըլլան անցեալ տարիէն։ Ժամանակէ մը ի վեր մետաքսագործները ու բամպակագործները նշանակութեան արժանի յառաջդիմութիւն մը ըրած են. մանաւանդ մետաքսեայ կերպասները շատ կը փնտռուին ամբողջ Թուրքիոյ, Անգլիոյ ու Ֆրանսայի մէջ և Կիպրոսի համար շահաւոր պայմաններով առեւտուրի առարկայ կ'ըլլան։ Բուրդէ կերպասներու պատրաստութիւնն ալ սկսած է բաւական յաջողութեամբ։

ՄՈՒՍՈՒԼԻ Նահանգին մէջ երեք տարիէ ի վեր տիրող երաշտութեան պատճառաւ թանկութիւն կը տիրէ։ Կայս. կառավարութեան հրամանաւ շրջակայ նահանգներէն արմտիք պիտի ղրկուի Մուսուլ թէ՛ ուտելիքի և թէ՛ սերմի համար։ Պաղտատէն ճամբայ հանուած 300,000 գարի արդէն Մուսուլ հասած են։

ԵՍԱՑԵԱՆ ԷՖ.Ի ԴԱՏԸ. — Դատական նախարարութիւնը հեռագրեց Իզմիրի վերաքննիչ ատեանին որ Եսայեան էֆ.ի սպանութեան դատին վերաբերեալ բոլոր գրութիւնները Կ.Պոլիս ղրկէ։

ԽԱՌՆՈՒՐԴ ՕՃԱՌ. —Թրէխսթէէն Կ. Պոլիս բերուած մաս մը օճառներու խառնուրդ ըլլալը հաստատուած ըլլալով, մաքսատան կողմէ ծանուցուած էր զանոնք բերողին որ երաշխաւորութիւն տալով նորէն Թրէխսթէ վերադարձնէ, բայց անիկայ ցարդ բան մը չէ ըրած։ Ասկէ զատ Աւստրիոյ դեսպանատունը խնդրած է որ այդ օճառները տէրոջը յանձնուին։ Արտաքին գործոց նախարարութիւնը գրած է ձեռնհաս պաշտօնատունին որ հարկ եղածը գործադրուի։

ԱՔԻԱ-ԴԻՄԱՍԿՈՍի երկաթուղիի դիծը, որուն շինութիւնը դադրած էր, պիտի վերսկսի, վասն զի Ընկերութեան ներկայացուցիչը Պ. Բիլինկ հարկ եղած ապահովութիւնը տուած է։ Հիմա պիտի սկսուի Աքիայէն մինչեւ Հայֆա ու Պէյրութէ գեղը երկաթուղիի առաջին մասը։ Հանրագուտ շինութեանց նախարարութիւնը ծանոյց որոնց որ անկ է, նոյն ընկերութեան պաշտօնեաներուն վերադարձնել այն գործիքները ու իրեղէնները որոնք նախապէս վար դրուած էին և միանգամայն ամէն դիւրութիւն ընծայել շինութիւնները փութով աւարտելու համար։ Նոյն նախարարութեան կողմէ շինութեանց գումիսէր կարգուեցաւ նախորդ գումիսէր Օսման էֆ.։

ԶՄԵՌԸ.—Երզնկայէն անցեալ շաբթու մեկնող թղթաբերը ձիւնին չատութենէն և փոթորիկին սաստկութենէն Արապկիրի շրջակայ Տիշթիրիք անուն տեղը մեծ դժուարութիւններու հանդիպելով, Արաբկիրէն մինչեւ Կէպան հազիւ երեք օրէն կրցեր է երթալ։

ՀԱՅԻ ՏԱՎՈՒՏ ՖԱՐԳՈՒՀ շոգենաւային Ընկերութեան սա արարքը կը պատմէ Իգտամ.

Անցեալ շաբթու նոյն Ընկերութեան մէկ շոգենաւը Կ. Պոլսէ ճամբայ ելեր է իբր թէ ձիտտէ երթալու համար։ Ընկերութեան Կ. Պոլսոյ գործակալը ձիտտէի տոմսակի գին առեր է կարգ մը իսլամ ուխտաւորներէն։ բայց շոգենաւը տակաւին ճամբայ չելած, գործակալին մէկ պաշտօնեան շոգենաւը երթալով տոմսակները հաւաքեր և անոնց տեղ տուեր է Աղեքսանդրիոյ տոմսակներ՝ 71 ղրշ.ի։ Շոգենաւը ճամբայ ելլելով երբ Իզմիր ժամաներ է, ուխտաւորները տոմսակները կարդացնել տալով հասկցեր են թէ խաբուած են և այդ տոմսակներով մինչեւ Աղեքսանդրիա միայն կրնան երթալ։ Ուխտաւորները դիմեր են կառավարութեան որ քննութեան ձեռնարկեր է։

ՄԱՐՄԱՆՆԵՌՈՒԹԻՒՆ. — Իզմիրէն կը գրեն թէ, կ'ըսէ Սթամբուլ, անցեալ հինգշաբթի իրիկուն նաւակ մը Ռէժիի գրասենեակէն քիչ հեռուն չորս լեցուն պարկ ցամաք հաներ է։ Ռէժիի դէմը կասկածելով թէ մաքսէն փախցուած ապրանք է, ուզեր է նաւավարը բռնել, բայց ասիկա ապրանքները ձգելով մակոյկին մէջ նետուեր ու փախեր է։ Պարկերը Ռէժիի գրասենեակը տարուելով բացեր և տեսեր են թէ ութ հազար փամփուշտ կը պարունակեն։

ՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.—Բէրլէրէի մէջ (Մանասթիր) կ'ըսէ Մոնիդէօն, տեղւոյն երեւելիներէն սերպացի Պ. Թոտոր Բաբա Անթովիք, երեքշաբթի օրը սպաննուեր է։ Տեղական կառավարութիւնը ոճրին հեղինակները կը փնտռէ։

ՀԱՅԼԷՑԻ օսմ. վաճառական մը դատ բացած էր առողջապահական վարչութեան դէմ թէ իր ոչխարները քարանթիայի տակ առնուելուն պատճառաւ անոնց կորընչելուն պատճառ եղած է։ Դատարանը վճռեց որ քանի մը հազար ոսկի իբրեւ հատուցում տրուի այդ վաճառականին։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՍ ատեանը երէկ դատեց Զիեա անուն մարդ մը որ իր եղբօրը զաւակը, Պէհէտտինը, ծեծելով անոր մահուանը պատճառ եղած էր։ Զիեայի արարքը հաստատուած ըլլալով դատապարտուեցաւ հինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ԻԶՄԻՏԻ նաւահանգիստին մէջ անցեալ չորեքշաբթի Մախսուսէի Ալվալիք շոգենաւը մաղունա մը ընկղմեր է, բայց մարդու կորուստ չէ պատահեր։

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Կէտիկ Փաշայի կողմերը բնակող Սէյիթտտին էֆ. առջի գիշերը Պիւրհան էֆ. անուն ընկերոջը հետ Ագէրայի կողմերէն անցնելու միջոցին կը-նակէն վիրաւորուեր է բէվոլվէրով մը։ Ոստիկանութիւնը իմանալով հարցաքններ է Սէյիթտտին էֆ.ն որ պատասխաներ է թէ անծանօթ անձի մը կողմէ վիրաւորուած է. իսկ Պիւրհան էֆ. ալ ըսեր է թէ եէնիգաբուի կողմը մէջերնին կռիւ ծագելով՝ինքը երեսէն և Սէյիթտտին էֆ. ալ այդ միջոցին բէվոլվէրով վիրաւորուեր է։ Պիւրհան էֆ. ձերբակալուած է։

ՏՈԳԴ. Բ. ՁԻԼԻՆԿԻՐԵԱՆ

ՄԱՆԿԱՒԱՐԶ ԳՂԱՒՈՐՈՅԺ ԵՒ ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԶՂԱՅԻՆ ՀԻԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Որ իր վաղեմի փորձառութեամբը նախանձելի է ժողովրդեան, մի քանի տարիներէ ի վեր երկար ուսումնասիրութիւններկատարելէ զկնի ի Բարիզ, այժմ վերադարձած է մայրաքաղաքս, հաստատելով իր բնակութիւնը Բերա, Մէֆքեպ-Պայրամ փողոց, թիւ 29 տունը, ուր ամէն օր կէս օրէ վերջ հիւանդ կ'ընդունի, և մասնաւորապէս կը դարմանէ կնոջական և ջղային ամէն տեսակ հիւանդութիւններ։ Հինգշաբթի օրերը միւսներէն ատեն ձրի կը դարմանէ կարօտեալները։

Նաեւ յանախորդաց դիւրութիւն ընծայելու համար, Պոլսոյ կողմը ի Գումգարու Սու-Թէրազի փողոց 9 թիւ տունը երկուշաբթի և ուրբաթ օրերը մինչեւ կէսօր հիւանդ կը դարմանէ։

Նիեfտաբուժում իր ամէն տեսակներով, մասնաւոր ճնճղուքիւն Ռեօնքկենեան կասարելագործեալ մեքենայով։

225 17—24

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓԻ ՎՐԱՑ

Գ. ԵՐՄԷՆԵԱՆ Ռ. ՄՂԲԵՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Սուլթան համամ Թէֆէլան խան Ա. յարկ թիւ 18, 20, 22, 24 վաճառատեղը,

Մթերանոցիս մէջ եղանակին յարմար ամէն տեսակ նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստներ և կերպասներ կը գտնուին, ածան, տոկուն, յաւ ու ճաշակաւոր, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած հագուստներէն աւելի նուրբ և ազնիւ ըլլալով ուրիշ վաճառատուններէ 20 առ %ով պակաս և գոհացուցիչ են։

Կը խնդրուի արդէն հասարակութենէն որ հաճին մեր վաճառատունը այցելել և ստուգել որ Պոլսոյ և Զայթիոյ տուներուն հետ մրցելու վիճակին մէջ է։

Կանանց համար կոֆէլիներ ալ կը գտնուին։ Կիրակի օրերը բաց է։

23 ԳԻՆ ՈՐՈՇ 77—150

ԹՂԹԱԲԵՐ

Ա.ՑՍ ՕՐՈՒԱՆ

Աւստրիոյ թերթերէն, 8 Փետր. 1899.

ՍՊԱՆԻՈՅԷն հասած լուրերը կը հաղորդեն թէ Քասիքսի և Ալէէզիրասի շրջակաները բուռն փոթորիկներ պատած են, որոնց միջոցին նաւերը յիչեալ նաւահանգիստներէն ճամբայ չեն ելած։ Բազմաթիւ նաւեր ընկղմած կամ խրած են, առանց սակայն կեանքի կորուստ տեղի ունենալու։ Փոթորկին սաստկութիւնը ամէնէն աւելի զգացուած է Պառիսոսի մօտերը, Քասիքս նահանգին մէջ, ուր բազմաթիւ անձեր մեռած կամ վնասուած են։ Գետերը յորդած են և ողողումներէ կը վախցուի։

ՕԹԻՍ զօրավարը հրաման ստացած է Փիլիպպէաններուն վրայ յարձակելով նրուանձել զանոնք։ Այն լուրը թէ հաստատեան դաշնագիրը ընդունուած է ամերիկեան Ներակայէն, ո և է ազդեցութիւն չէ ըրած Փիլիպպէան Թագալներուն վրայ։ Հիմա երկու կողմէն զէնքի դիմելը անհրաժեշտ դարձած է։

—Նորագոյն հեռագիրներ կը յայտնեն թէ վերջին ճակատամարտին մասնակցած են 20,000 Թագալներ և 13,000 ամերիկեան զինուորներ։ Կը կարծուի թէ Թագալները 4000 հոգիի չափ կորսնցուցած ըլլան։ Գլխաւորաբար Մանիլայի հիւսիսային կողմերու բնիկները շատ մարդ կորսնցուցած են ամերիկեան զրահաւորներէն արձակուած ռումբերուն հետեւանքով։

—Այս առտու հասած Բէսքոր Լոյs կը գրէ թէ Թագալներու և Ամերիկացիներու միջեւ Մանիլայի շրջակաները տեղի ունեցած կռուին պահուն Թագալները ունեցած են 2000 մեռեալ, 3,500 վիրաւոր և 5000 հոգի ալ Ամերիկացիներուն ձեռքը գերի ինկած են։

—Զօրավար Մըլլըր որ Իլօ-Իլոյի մօտերը կը գտնուի, նմանապէս հրաման ստացած է կղզին գրաւել, նոյն իսկ հակառակ տեղացիներուն հաւանութեանը, զինու զօրութեամբ։

—Ամերիկացիները կռուի միջոցին 250 հոգիի չափ կորսնցուցած են։

ԲԱՐԻԶԻ 1900ի արուեստահանդէսին յանձնաժողովը հաղորդած է ռուսական կառավարութեան թէ արուեստահանդէսին մէջ, բաց ի ուտելու վերաբերեալ նիւթերէ, ուրիշ առարկաներու վաճառումը արգիլուած է։

ԲԱՐԵՑՈՒՍՈՑ Գլխէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Միտիլլուրկի մէջ ժանտախտ դէպք մը պատահած է։ Բընուողը հնդիկ մըն էր, որ Պոմպէյէն հոն հասած էր։

ԿԱՀԱԹԱՑԷՆ եկած լուրեր կը յայտնեն թէ այնտեղի անգլիական զինուորները աւազակախումբի մը հետ կռուի բռնուած են։ Անգլիացիներու կողմէ 6 զինուորներ մեռած են և 15 հոգի վիրաւորուած։ Աւազակներէն եօթը հոգի գերի բռնուած են։ Այս դէպքին քաղաքական ոչ և է նշանակութիւն չի տրուիր։

ՖԻԼԱՆԱ.—Երեսփոխանական ժողովին երեքշաբթի օրուան գումարման միջոցին Մոնփոռ երեսփոխանը վախ յայտնած է որ եթէ հարկ ըլլայ բանակը չարժման մէջ դնել, այդ գործին համար պէտք եղածին չափ երկաթուղի չի կայ։ Հանրագուտ շինութեանց նախարարը ժըլսած է Մոնփոռի յայտարարութիւնները։ Ուրիշ երեսփոխան մը այս առթիւ կ'ըսէ թէ եթէ ֆրանսական երկաթուղիները գերմանականին հետ բաղդատենք, այն ատեն կը տեսնենք ֆրանսականին անբաւականութիւնը և կը վերջացնէ իր խօսքը՝ աւելցնելով թէ երկաթուղիի ընկերութիւններու զեղծումներուն պէտք է վերջ մը դնել։ Այս խօսքերը ջերմ համակրութեամբ կ'ընդունուի երեսփոխաններէն։

ՍԵՐԳԻԱ.—Հակառակ բոլոր պաշտօնական հերքումներու, նորէն զրոյց կայ թէ ամբողջ դահլիճը իր հրաժարականը պիտի տայ։

Հեռագիր

ԲԱՐԻԶ, 9 փետր. —Մանիլայէն կը հեռագրեն թէ Ակուինալտո գերադարձուղեր է բանակցելու համար, բայց ամերիկեան հրամանատար Օթիս զօրավարը մերժեր է։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Բոլիքիճ Քորեսբոնսկեցց կէս-պաշտօնապէս կը ծանուցանէ թէ Սերպիոյ նախարարութիւնը եթէ փոխուի ալ, արտաքին քաղաքականութեան վրայ բնաւ ազդեցութիւն պիտի չընէ և այս քաղաքականութիւնը առաջուանին պէս խաղաղասիրական պիտի ըլլայ։

ՎԻԵՆՆԱ. —Լեհերու կողմէ քանի մը երեւելիներ խնդրեր են Զարէն որ ընդհանուր զէնքնկցութեան դեսպանախորհուրդին մէջ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ պատուիրակէն զատ Լեհերն ալ ներկայացուցիչ ունենալու արտօնուին։

ԼՈՆԴՈՆ. — Տէյլի Մէյլ կ'ըսէ թէ Թրանսվալէն կարգ մը դրամատէրներ Սուտան գացեր են, ժամանակաւ հոն գտնուած ոսկիի հանքերու տեղերը խուզարկութիւն կատարելու նպատակով։

ԲԱՐԻԶ.—Պարսից Շահին որդին Միրզա Մէլէք Մանսուր Իտալիա կ'երթայ, ուր Ումպերթօ թագաւորին պիտի ներկայացնէ Հռոմի պարսկական նոր դեսպան Մելքոն խանը։

Ա.ՑՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 9 փետր. —Վճռաբեկ ատեանին պատժական հիւղը այսօր ընդհանուր դատախազին յանձնեց Տրէյֆիւսի գործին քննութեան ամբողջ պարութան։ Կը կարծուի թէ վճիռը մարտ 15ին տրուի։

ԲԷՇԹԱ. — Ընդդիմադիր կուսակցութեան զանազան պետերուն միջև անհամաձայնութիւն ծագած ըլլալով, անկարելի կը համարուի այն համաձայնութիւնը որ պիտի գոյանար նոր նախարարութիւն մը կազմելու պայմանով։ Ամէն պարագայի մէջ նախարարապետ Պառոն Պանֆի պիտի քաշուի։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Լէորոլտ-Սալվատոր արշիդուքսը և Միլան նախկին թագաւորը Պէլկրատ հասան Սոֆիայէն, ուր ներկայ գտնուած էին Մառի Լուիզ իշխանուհիին յուղարկաւորութեանը։

Տ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4ոդ երեսը

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

29 Յունուար 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ. — Ծանրաչափ 768.
Ջերմաչափ 6.

Օդը ամպոտ։
Կէս or. — Ժամը 6.28։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Ոսկէն վար	Ոսկէն վեր
Տրապիզոն	—	7
Սկիւտարի	—	7
Իզմիր	—	3
Հայֆա	—	—
Էնկիւրիւ	—	5
Պուրսա	—	—
Արհանկել	12	—
Բէյդերսպուրկ	19	—
Մոսկուա	9	—
Բարիզ	—	1
Վիեննա	—	0
Օսէսա	—	1
Սոֆիա	—	4
Աթէնք	—	12

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՄԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	26	02
Ամէնէն բարձր գին	»	26	03
Ամէնէն վար գին	»	26	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	116	37
Ամէնէն բարձր գին	»	117	25
Ամէնէն վար գին	»	116	25

ԲԱՑՈՒՄ 29 Յուն.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Կ.	26	02
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	116	50
Օսմանիէ		425	—
Ռէժի		278	—
Օսմ. Պանքա		12	—
Քէռէսի ծէնթրալ ՕՔՔմ.		5	28
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանսէ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	26
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	35
Թրամուէյ բաժնեթ.		735	—
» Ժուիսանս		235	—
» պարտաթ.	Ֆր.	499	—
Տէրթրոսի ջուրի ընկ.	»	299	—
Քասրաի Կ. Պոլսոյ	»	465	—

ՍԹԻԼԱՆՇ

Քոնսոլիտէ ուն օրուան	Օ. Ո.	3	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բաւմ. երկթ. ուն օրուան	»	—	
» » մէկ ամսուան	»		

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	32
Անգլիական ոսկի	»	110	12
Ռոլ Էմբէրիալ	»	90	20
Քրիմից	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	02
Մէճաիիք	»	95	30
Բուպլի ղրոշաղրամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	—
» » » չէք	»	110	35
Բարիզ » »	Ֆր.	22	91 1/4
» » » չէք	»	22	78 3/4
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆԴՈՆ, 9 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	47	75
» » » Գ.	»	28	—
Դ.) բաց.	»	23	65
) զոց.	»	23	65
Փոխառութիւն Դասապա	»	81	—
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	13	—
Այտրնի երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական Միացեալ	»	107	75
Անգլ. Քոնսոլիտէ		111	12
Հելլենական 5 %	»	44	50
Մոնթոլ հելլենական 4 %	»	48	—
Ռանթ » 4 %	»	38	—
Գուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	93	—
» նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	250
Դրամագեղչ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 9 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. բաց.	Ղրշ.	23	90
Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ. զոց.	»	23	80
» » » Բ.	»	48	30
» » » Գ.	»	28	30
Օսմանիէ	»	425	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	118	
Օսմ. Ռէժի	»	275	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	576	—
Ֆրանս Ռանթ 3 %	»	102	80
Քէռէսի Լիոնէ	»	897	—
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	65	—
Սպանիական արտաքին	»	52	75
Զէք Լոնտոնի վրայ	»	25	200
Դրամագեղչ	»	03	—

ՊԵՐԼԻՆ, 9 Փետր.

Օսմ փոխառութիւն 1888	Մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	120	75
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	350

ԳԱԼԼԻԳՈՄՈՆ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՋՈՒՐ

Մաղերը, մորքը և պէխերը ներկելու և պահպանելու յատուկ քիմիական մաղի ջուր։

Վեհ. Սուլթանի տարրագէտներէ Տոքթ. Սինկրոս էֆի և քաղաքային բժշկական վարժարանի ուսուցիչներէն քիմիագէտ Ճէլալեան Օգոստ. էֆի ընկերակցութիւնը պատրաստուած

Մեր հրապարակին վրայ ծախուած բոլոր ներկերուն մէջ ամէնէն յաջողը և ամէնէն դիւրին գործածուողն է։

Մաղերուն կու տայ փայլուն և բնական գոյն, առանց մորթը արատելու։ Գործածման եղանակը և միւս մանրամասնութիւնները բացատրուած են տուփերուն հետ գտնուող յայտագրին մէջ։

Ընդհ. ներկայացուցիչ և մթերապահ բոլոր Թուրքիոյ և օտար երկիրներու համար,

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մէջ՝ որոյ բաժնետերերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դրամերը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ փոխարէն է հրդեհի ցնասներուն համար։

ESTABLISHED 1782

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և մինչնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ցնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1

ԸՆԴԱՑ ՏՐՈՒԵԼՈՒ ՑԱՐՄԱՐ ԳԻՐՔԵՐ

Նամակներ առ երիտասարդս, երես 131 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ օրիորդս, երես 126 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ նորապսակ ամուսինս, երես 144 գին 5 դահեկան։

Ապացոյց քրիստոնէութեան, երես 462 գին 2 դահեկան։

Մագումն քրիստոնէութեան, երես 406 գին 5 դահեկան։

Երգեր ու եղանակներ, երես 200 գին 3 դահեկան։

Ճամբորդութիւն (պատկերազարդ), երես 532 գին 8 դահեկան։

Մեծ ճշմարտութիւններ, երես 106 գին 2 դահեկան։

Ցոմսեփայ պատմութիւնը, երես 154 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ ընտանիս, երես 248 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ մայրս, երես 138 գին 2 դահեկան։

Կեանք և կենցաղ, երես 132 գին 2 դահեկան։

Քրիստիի Հին Նուագարանը (պատկերազարդ), երես 114 գին 2½ դահ.։

Կենդանաբանութիւն երես 283 գին 5 դահեկան։

Կը ծախուին Պայազիտ Հաուսի Գրատան մէջ ի Ֆինճանճիրար Եօգուշու։ 173

ԹԷ ԻՆՉՊԷՍ ԿԱՐԵԼԻ Է ՈՁԻ, ԿՈՐՈՎ ՍՏԵՆԱԼ

Քաղաքակրթութիւնը որչափ յառաջդիմէ, ապրելու եղանակը քանի փոփոխութեանց ենթակուի, մարդոց կազմուածքն ալ նոյն համեմատութեամբ իր բնական սեռոյ վիճակը կորսնցնելով, ամէն օր նորանոր հիւանդութեանց կենթարկուի։ Այր մարդոցմէ աւելի, կիները չկրնալ զիմադրել այս հակաբնական կեանքին, նախ իրենց աքիւնը, յետոյ ոյժը եւ աստիճանաբար, առոյգութիւնը, աչքերուն փայլը եւ վերջապէս իրենց ծանկարին առողջութիւնը կը զոհեն անոր։

Բնական վիճակին մէջ ապրող գեղջկուհի մը ու քաղաքակրթութեան մէջ մխրճուած կին մը իրարու հետ բաղդատել, բաւական է այս ճշմարտութիւնն ապացուցանելու. առաջինն առոյգ, հուժկու, երեսները կապարմիր, մատակ առիւծի մը կը նմանի. իսկ քաղքենին բոլորովին ասոր հակառակը, վատոյժ, տժգոյն, աչքերը մարմրած, ծաւնկերը կծոտ, մարմիրը լթկած, արիւնը ցամքած, ախորժակը զոց, ոտքի վրայ պտըտող հիւանդ մըն է։

Բայց քանի որ ամէն մարդու համար կարելի չէ մեծ քաղաքները ձգել ու գիւղերը քաշուիլ, ուստի քաղքենի այր մարդոց, կիներու, տկարակազմներու, տղայոց եւ հիւանդութենէ ապաքինողներու տժգունութիւնը, անարիւնութիւնը, նիհարութիւնը, անկարողութիւնը, դեղնութիւնը, ստամոքսի տկարութիւնն ու ոնդհանուր թուլութիւնը հիմնապէս բուժելու համար, երկար ժամանակէ ի վեր ՅԵՒ ՊՈԱՎԷ Fer bravais անուամբ երկաթախառն օշարակ մը պատրաստուած է, որուն ուրիշ ոեւէ դեղէ ազդու ըլլալը հաստատուած է, Եւրոպոյ ընդհանուր բժշկական մարմնոյն կողմէ։

Ը՛ն ծախուի ամէն դեղարաններու եւ դեղավաճառատուններու մէջ։ 142 19 26

ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն ԲԱՔԻԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարդիկայ և Պոնոմի դէպ կանոնաւորապէս բանող

Բաքիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղիս, ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք

Բ. » 175 »

Ո-զդակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագէգի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար

ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՏՈՒԼ

575 Թոփհանէ, քարափին վրա

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՔ Մ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի էրեկլերուն էյոյ յուրէ, Ֆէյզ Զըղուֆեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ոչ ոեւոյն կը լեցնեն. յաւէրժեալ և ջոկուած վերադարձնելու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ. ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գէմի յաստուածին շատ գոյնի, ծամելոնին, և ազոց ոչոնանութեան երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թթմբեցուցիչ գազերու և ամենակատարելագործեալ աջոյններու միջոցաւ, առանց յոյժ ատամնահանութիւն.

Ց. Գ. Շմեռները ցերեկի օրերն ալ, (Փէյ- ին ոչ) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Փէյ- ին էնտէ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գատաշչիզսիք կրնան գիմել իւրեանց բնակարանն, Բի- 1 Խլիսվիկ փոդոյ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՈՒՈՒԱԾ

Վեհապատ Սուլթանին Կայսերական Իրատեղով

Որ կը կոչ 2/14 Օգոստ. 1892 թուա՛ նը

Ծ ալֆէր 1310)

Դորձակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմոնս Ցակորեան խան. Վօյվոտա փողոց թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ եէնի խան, Քարաքէյ Ղալաթիա 194

Դոր-գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի հավլուսը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը

Դոր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զատօխ Մարբուճճիլար, Զաղրը խան, թիւ 21

ԱԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ

» Ռոտոլֆ Հոհեոս, Դեր-Նախագահ.

» Ժոզէֆ Հոհեոս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.

» Գոլոմոն Նաքօ, » » » » »

» Ցնթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.

Թէոտոր Բօնձէն

Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քոմիսէր

Պ. ԺԱՆ ՄԻԻՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարափոդուլի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀՍՏԱՏԵԱԼ 1862Ի Ն

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՈՍՄԱՆԵԱՆ ՁԻՆԱՁԻԼ

Հէրեկի խան, թիւ 2—3, Վէյնա էյզ, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՖՆԻՆ ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻՔ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆրանք 14,500,000

Պահեստի դրամ » 26,504,000

Տարեկան հասոյթ » 58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱԼԻԼԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «իբոֆոսֆիթ տը չը է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Ցղայք հանդիպելով կուլան ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, լուծելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սըրտաձ),

ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՈՒՄԸ,

ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՌՈՒԹԻՒՆԸ,

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,

ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱՍԸ,

ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,

և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

կը ծախուի բոլոր դեղադրծներուն և դեղավաճառներուն քով։

Դրծատարաք ի Կ. Պ., ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒՐԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒՇԵՆԱՒԱՔ

ԸՆԴԴԷՄ Հալէ, Կ. Պոլսոյ և Օրթաքյ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Գոզզ	1011	Մալմս	724	Բոզարիս	186
Ակէքս	3607	Գանկս	2906	Կրօտնս	1695	Մարէնկս	2273	Ցարֆս	1113
Անճէլս	1541	Գօրսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիբիս	1735
Արիսսոս	2377	Տիտս	4811	Հիտալկս	1581	Միրաստս	3557	Սիվիս	1193
Պասանս	1822	Տօմինս	937	Հինտս	3720	Միլս	1057	Սէբրս	1200
Գօրտինս	1264	Տուրս	2333	Հորազիս	3600	Մոնդէպէլլս	1735	Քասսս	1328
Գրսվս	1076	Տրաբս	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլս	2419	Թ. Ռիվսըն	1546
Գրինս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէբրս	1083	Թօրիս	3827
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտահս	5540	Օհիս	4100	Թօրիտս	487
Գէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	ՕնՁարիս	4036	Ուրպինս	2429
Գալիբսս	1337	Էբազս	1481	Քէյս	1053	Օրլանտս	1535	Վասրս	1914
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Քոլգինս	2307	Բալէրմս	1687	Վալս	1289
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բոլս	510	Վալենսինս	2896
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	ՌիալՁս	2229	Եէտս	1850
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանոնս	2272	Ռոմ...	1663	Զէրս	1200
Գլիս	2697	Գալիլէս	3060	Լիվրնս	1643	Բօլս	1613		
Գօլօրատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէնս	1789		

Մաբէլլս չոգենաւը, նաւապետ Ճոնսընն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Լօրէնցս չոգենաւը, նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն մեկնած է ուղղակի Պոլիս գալու համար և ամսոյս 14ին հոս կ'սպասուի։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԵՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Բիւչիւք Մէյէթ խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շարթուան երթեւեկութիւնը

Դշ. 26 7 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Դշ. 27 8 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Քիոս).

Եշ. 28/9 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Եշ. 28/9 Ինեպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Բիրէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։

Ուր. 29 10 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ամսական Լիվրբուլ և Ամերիկա

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7748	Գալիա	4581
Եվրուբիա	7748	Մամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարգարիտ	2403
Ուրանիա	7268	Ազաս	2293
Թավոնիա	5587	Մարակոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալիա	4809	Բալտիրա	2144
Միսիա	4557	Բրինիտտա	1899
Ալէբբօ	2143	Մարօգգօ	1855
Քէտար	1876	Քամբանիա	12950
Նէբպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գազպոնիա	4845		

Ալէքսանդրիոյ չոգենաւը, նաւապետ Հէվիթսընն, Լիվրբուլէն հոս պիտի հասնի ընդհանուր վաճառքով, դէպի փեթրուար 21 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Ալիքսանդրիա խան, թիւ 401

Ղալաթիա 571

ՄԱՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբուլ, Պորտայ, Մէքսիկական և Սեւ Ծովի գիծ— բանող

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Դեպիս	3000	ՆէբԹիս	2400
Թէյպը	3000	Ցայրիս	2250
Բեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Սֆինքս	2000
Ցամանի	3000	Կաբրնի	1500
Պարիսիա	2500	Գիլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՀ և ԸՆԿ. Ուիթոլ խան

ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվրբուլ

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (155)

ԷՄԻԼ ՌԻՇՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Գ.

ՄԱՑԻ ԼԱՆԿԼՕԱՅԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իմ սիրած սակս, պարկեշտութեամբ վատրկածս է միայն ասեղին ծայրովը. կրնամ տալ զայն, պատուհանէն դուրս նետել, եթէ ուզեմ, վասն զի իմս է. ինձի ազդած հաճոյքը քաղցր է, գնած հացը կակուղ է, անուշ է... Իսկ այդ բերանդ, Կարկա՛ս, զոր Պլէռօէն գողցար, գիտե՞ս ինչ ձեռքերէ ելած է... Գիտե՞ս որչափ արտասուք թափել տուած է քու հին տիրոջդ և դաւակցիդ դժբաղդ զոհերուն։ Եթէ սրտիդ մէջ քիչ մը խիղճ գտնուէր, Կարկա՛ս, այդ պանքոտներուն ամէն մէկին, այդ արժեթուղթերուն ամէն մէկին վրայ արեան բիծ պիտի տեսնէիր, և ինձմէ սոսկումով պիտի գողայիր։

Աղէկ մտիկ ըրէ զիս. Պլէռօի ստակը անիծեալ ստակ է. գարշելի գործերով ապականուած է. մարդու չկրնար ըլալ, ո՛չ քեզի, ո՛չ ուրիշի, մինչև որ չմաքրուի. Դուն չես հասկընար իմ ըսել ուզածս, բայց մի՛ վախնար, ես ալ իմ գաղտիքս ունիմ...

—Ձչմարիտ է, չեմ հասկընար, ըսաւ Կարկաս չփոթած. ի՞նչ ընել կ'ուզէք. ասոնք ամէնն ալ Պլէռօի՛ վերադարձունել։ Եթէ գիտնայի, հոն վառարանը կը նետէի, և բոցերուն վրայ նայելով կը զուարճանայի։

Եւ բոցափայլ աչերով ձեռքն արժեթուղթերուն վրայ տարաւ։

—Մի՛ դպչիր ատոնց, ըսաւ մայր Լանկլօա, խստութեամբ ետ մղելով զայն։ Մի՛ վախնար, Պլէռօի սնոտուկն այլեւս բան մը չպիտի մտնէ։ Դողը դողցուեցաւ, աղէկ. պատիժին սկիզբն է... Ուստի ներողամտութեամբ պիտի վարուիմ քեզի հետ, Կարկա՛ս. պայմանով մը սակայն. այսինքն թէ Պլէռօի սնոտուկէն վերցուցածներուդ ամէնն ալ հոս թողուս։

Կարկաս մրմռաց կոկորդին մէջէն։

—Հասկըցար. ինչ ըսի, յարեց մայր Լանկլօա իշխանաբար, վրադ գտնուած յիսուն հազար ֆրանքն ալ ինձի պիտի յանձնես։

Կարկաս՝ խոժոռելով՝ քանի մը քայլ ետ դնաց։

—Ո՛չ, չեմ յանձներ, մրմռաց ակռաներուն մէջէն. ոսկին իմս է, վաստրկած եմ զայն։

—Քուկդ չէ, որովհետեւ գողցար. օ՛ն, տուր նայիմ մտիդը։

—Ո՛չ, չեմ տար, ըսաւ աւելի ետ երթալով։

Մայր Լանկլօա սպառնական դէմքով մը.

—Զգուշացիր, Կարկա՛ս, զգուշացիր, ըսաւ. եթէ այդ ոսկին չտալով մեկնիս, ինչպէս որ քեզ նկուղին մէջ խեղդուելէ ազատեցի, այնպէս ալ ոստիկանութեան կը յանձնեմ։

Կարկաս հասկցաւ որ ուրիշ ընտրանելիք մը չէր։

—Բայց կ'ուզես ուրեմն որ նօթի մեռնի՞մ, գոչեց բարկութեամբ։

—Կ'աշխատիս, պատասխանեց մայր Լանկլօա։

—Օ՜հ, աշխատիմ, ե՛ս...

—Ինչո՞ւ չէ։

—Վասն զի հին թիապարտ մը գործ չկրնար գտնել. մարդ ձեռքը չերկնցներ անոր, գաւազանի հարուածներով կը վռնտեն։

—Մինթէ ես ձեռքս չերկնցուցի՞ քեզի, անցած օր, երբ տեսայ որ սրտիդ մէջ տակաւին բարի զգացում մը կար, միտքս դրի օգնել քեզի. բայց պէտք է որ արժանի ըլլաս իմ ընելիք բարիքիս։ Ես ներեցի Մարկերիթին, և որոշեցի ձեր երկուքին ալ ապագան բարւոքելու հոգ տանիլ։ Ես չեմ ուզեր ըսել քեզի թէ սա կամ նա պիտի ընեմ. բայց խօսք կուտամ որ գոհ պիտի ըլլաս։

Կարկաս խոնարհեցուցեր էր գլուխը։

—Օ՛ն, ըսաւ մայր Լանկլօա հրամայարար. տուր նայիմ յիսուն հազար ֆրանքները։

Կարկաս կը վարանէր տակաւին. բայց մայր Լանկլօա ազատեր էր իւր կեանքն, և՝ ինչպէս կ'ըսէր՝ ձեռք երկնցուցեր էր իրեն. ուստի չէր համարձակեր ըմբոստանալ անոր դէմ։

Խօսելու եղանակին, ինչպէս նաեւ ցոյց տուած գրգռութեան տակ այնչափ գոլմ, այնչափ բարեսրտութիւն ծածկուած էր, որ Ֆլէռի մայրն աշխարհի ամենէն գեղեցիկ քարողներէն աւելի մեծ ազդեցութիւն ըրեր էր Կարկասի մտքին վրայ։

Մեկէն զլուխը անկելով.

—Շատ լաւ, կը հնազանդիմ, ըսաւ, եւ ոսկիին կաչիէ մախաղը Կարկասի ձեռքէն մայր Լանկլօայի ձեռքն անցաւ։

—Շատ լաւ, Բիէ՛ռ Կարկաս.ըսաւ, սրիկա մ'ըլլալէ ետեւ՝ պարկեշտ մարդ մը կ'ըլլաս,

Բացաւ պահարանին դարակներէն մին, և մէջը կեցած կտաւեղէնները վերցընելով, կաչիէ պարկին և միւս արժէքներն հոն դրաւ։ Զայս ընելէ ետեւ, մայր Լանկլօա վերադարձաւ Կարկասի քով, որ անշարժ կեցած էր սենեակին մէջտեղը։

17

ԿԱՐԿԱՍԻ ՍՈՒՐ ԳԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

—Քեզնէ տեղեկութիւն մը պիտի ուզեմ, ըսաւ մայր Լանկլօա Կարկասին. դուն պէտք է գիտնաս, և եթէ գիտնաս, պիտի ըսես ինձի։

—Ի՞նչ բանի վրայ է։

—Պիտի ըսեմ քեզի։ Երբ ասկէ քսան տարի առաջ ձեզի հետ Սէնթէռմէն գացինք, Պլէռօն սարչափ ժամանակէ ի վեր կը ճանչէիր։

—Հինգ կամ վեց տարիէ ի վեր։

—Ուրեմն կրնաս թերեւս լսած ըլլալ Լէոնթին Լանտէ անուն աղջկան մը անունը։

—Դժբաղդ կնոջ այս անունը լսելուն պէս, որ իւր գործած ոճիրներէն մին կը յիշեցընէր, և զոր առաջին անգամ Բրէսլի դղեակին մէջ տեսած էր ծաղկատի և գեղեցիկ, և յետոյ Թըլուառ վիճակի մէջ վերստին գտած, Կարկաս ցնցուեցաւ, և աչերը մայր Լանկլօայի վրայ սեւեռեցան սրտատանջ.

—Ես աներկբայ էի թէ դուն բան մը գիտես անոր վրայ, յարեց մայր Լանկլօա։ Օ՛ն, խօսէ։

—Դուք ճանչա՞ծ էք զայն, հարցուց Կարկաս։

—Այո՛։

—Խեղճը հիմա խելագա՞ր է։

—Գիտեմ։

—Ա՜, գիտե՞ք։

—Ցիմարանոցի մը մէջ է։ Բայց ես ուրիշ բան կ'ուզեմ գիտնալ։

—Ի՞նչ։

—Լէոնթին Լանտէ ալ Պլէռօի զոհերէն մէկն է, այնպէս չէ։

—Այո՛։

—Ա՜հ, սրիկան, ես գուշակեր էի։ Ըսել է թէ Պլէռօ հրապուրեց զայն, յետոյ վատաբար թողուց և խեղճ աղջկան խելքին եկաւ։

(Շարունակելի)